

nossága, mit a nagyherceg a tengerészeti miniszterium körében tényleg életbe is léptetett.

De legnagyobb politikai jelentőségre emelkedett a nagyherceg akkor, midőn a jobbágság felszabadítását célzó munkálatait megkezdődtek. Ő volt az újítás legerélyesebb előharcosa, s ebbeli nemes buzgalma által nem egy ellenséget szerzett magának, sőt egy alkalommal testvérével, a czárral is oly heves jelenete volt, hogy mint mondják, ennek tulajdonítandók 1857. és 1858-iki külföldi utazásai is, melyeknél, mint az orosz politika képviselője szerepelt. Különös feltűnést okoztak konstantinápolyi és jeruzsálemi látogatásai, mert azt hitték, hogy azok a keleti orosz tervek voltak, melyekről előhírnökei gyanánt tekintendők. Utazásából visszatérvén, mint előbb, most is az újítás barátjaként tűnt fel, résztvett a felszabadítási munkálatokban, gyámolított mindenféle tudományos vállalatot, sőt az államtanácsban az óhitűek teljes vallásszabadsága iránt is terjesztett előjavaslatot.

Igaz ugyan, hogy a lengyelek iránt eddig valami különös rokonszenvet, tudunkkal legalább, nem tanusított, de eddigi életfolyamából következtetve, bátran föltehetjük róla, hogy mint varsoói helytartó is igyekezni fog, eddig szerzett népszerűségét megőrizni.

A nagyherceg 1848-ban vezette oltárhoz Alexandra, szász-altenburgi hercegnőt, mely összeköttetésnek 5 gyermek lön eredménye, névszerint Miklós, Konstantin és Dmitri nagyhercegek s Olga és Vera nagyhercegnők.

A nagyherceg f. hó 2-án érkezett Varsóba, hol a lakosság által feltűnő hidegséggel fogadtatott. Másnap este meglátogatta a színházat, s midőn előadás után épen kocsijába akart lépni, egy fiatal ember pisztolyt süttött rá, mire a nagyherceg, bal vállán találva, összerogyott, de csakhamar ismét fölkel, s sebe megvizsgálattatása után kocsiba ülve, haza hajtattott. Sebét az orvosok veszélytelennek nyilatkoztatták. A merénylő azonnal elfogatott. Minderről testvérlapunk a Politikai Ujdonságok legutóbbi számában bővebben szoltunk.

Mátyás hollója Fehérvárt.

Károg a holló István király tornyán:

Oh jaj! oh jaj!

Mért keseregsz holló? Mi az okod rája?...

„Itt nyugoszik Mátyás, magyarok királya.“

Ez vagyon irva az új koporsóra,

Hej magyar nemzet, zokogj e szóra!

Meghalt, meghalt a te dicsőséged,

Édes atyád, s diadalmi vezéred.

Elköltözék a királyok-királya,

S az ő hunya nemcsak: egy király halála —

Amde halála régi hazánknak.

Oh jaj! oh jaj!

Vége Magyarországnak.

— Károg a holló István király tornyán.

Károg a holló István király tornyán:

Oh jaj! oh jaj!

Lenn a templomban koronáznak épen,

Fenn a madár busong torna tetejében;

Szomorun károg Hunyady hollója —

Mintha szavában Mátyás lelke szólna:

Hej Dobzse László, hej nyomoru, bamba!

Hogy mersz te ülni az én trónusomban?!

Fejre súlyos koronámnak terhe,

Hordani bibort, a te vállad gyenge.

Dobzse Ulászló, magad is nem látod

Körüldött a gúnyos orczákat?!

És azok, kik nem gunyolnak: szánnak...

Oh jaj! oh jaj!

Vége Magyarországnak.

— Károg a holló István király tornyán.

Károg a holló István király tornyán:

Oh jaj! oh jaj!

Mohácsnál a honnak lön iszonyu veszte,

Megfordul a sirban Mátyás király teste;

Könnyezik búsan hét nap és éjjel:

Az ország térei tele honfivérrel.

Nemesek díszre elhulla a harczon,

Gyermekkirályal, Cselepek-parton.

Pusztul az ország: falu, város lángol,

Lakói vérben, vagy rabszíjon, távol.

Csak a vérhez még könyek ne folynának!!...

Oh jaj! oh jaj!

Vége Magyarországnak.

— Károg a holló István király tornyán.

Károg a holló István király tornyán:

Oh jaj! oh jaj!

Királyok sirboltját bezárták örökre:

Nem fog ott pihenni több koronás teste.

Zápolya János volt az utolsó, —

Az ő koporsója: ország-koporsó.

Ős Buda várán villog a félhold;

Nyomor és romlás, hol hatalom s fény volt.

Vége, vége, mindennek vége:

Ős-eroskad e templom is végre.

Bédül a sirbolt, s benni a királyok

Semmivé lesznek — miként hazájok.

S többé már a holló sem károg:

Oh jaj! oh jaj!

Vége Magyarországnak!

Fénylik a félhold István király tornyán.

Thaly Kálmán.

Tollrajzok a tengeri életből.

(Folytatás.)

Alig telt tíz perc s az öregárbocz hegyéről már hallzott a jel. Gino már készen volt, s a vitorla keresztfájára támlulva vizsgálta a láttért. A más két fiu még akkor vesződik javában a vitorla föloldásával. Gino azonban megvárta, míg azok is készen lettek s velük együtt indult le; de a helyett, hogy a kötélletrát használta volna, a hegyárboczt biztosító szárnykötelet kapta meg, s azon egy majom ügyességével percz alatt a földélzetre csuszott, ép az öreg Drago elé. Ez már ki is nyújtá karját, hogy a hajó párkányára szállt fiut, onnan örömben le emelje, ha a kapitány egy köhintése nem figyelmezteti. Erre aztán az öreg jött zavarba s ismét a vitorlák közé tekintett. De most már kapott a szóra okot: a két fiu még csak a törzsárbocz létrájáig ért.

— Hát ti léhütök, ott rekedtetek? dörmögé oly hangon, melynek még sem sikerült haragot fejezni ki — no adok én nektek pogácsát, hogy az uton meg ne éhezettek; s ezzel egy kötélvég után nézett.

De az utipogácsát, melynek izét hihetően ismerték, már nem várták be a fiuk s a földélzetre toppanva kiálták:

„Eccoci qua Sior!“

— No hát elő a barchettával, szolt az öreg engesztelődve, s a két fiu a nevezett műszert hozta elő.

Ez egy kis kézi henger, melyre bizonyos hosszúságu spárta tekerődik, végén egy kisdéd, háromszögű lapos fadarabbal. Ez, a hajófaráról a vízbe, jelesen a hajó menet-árjától (scia) kissé félre vetődik, a spárgát oly sebesen bocsátva utána, mint azt a hajó futása igényli. E spárta göcsökkel van jelölve, s ezek egymástól távolsága oly mérviszonyban áll egy tengeri mérföldhez, mint egy percz egy órához. Így a hány bognyit egy percz alatt fut a hajó — ép annyi mérföldet egy órában. A műtét gyakorlati oldalát az öreg Drago mindjárt megmutatta.

Az egyik legény a nevezett henger nyelét tartá keményen a hajó faránál kihajolva; a másik a spárgát fejté, nehogy ez megakadjon; az öreg, az említett háromszögű fadarabot lóggáztatá, míg Gino az egyperczes fővény-órát tartá kéznél. Azon pillanatban, hogy az öreg egy jelére Gino a fővény-órát fölfordítá: a két deszka már tovasírt s az öreg, félszázados gyakorlattal fejté a spárgát utána.

Midőn a fővényóra utolsó szeme lepergett, adá Gino a jelt, mire az öreg megkapá jobb kézzel a siruló spárgát, a ballal azt visszavonogatva, míg az első bog kezébe ért. Azt aztán kérdőleg Giro elé tartá, ki örömtől sugárzó arczzal kiáltá, az emelvényen sétáló parancsnok felé fordulva:

— *Nove miglia crescenti!* *)

Az öreg helybenhagyó mosolyal válaszolt, aztán óráját voná elő, mely 11-et mutatott s erre kezével bizonyos jelt adott. A fiu a lakozóba lesietett s pár percz mulva a kronometer-órát s a sextantot tartalmazó két szekrénykével kezében s hóna alatt egy hosszú térképpel jött elő, a hozottakat egy asztalra helyezve.

*) Több mint 9 mérföld (t. i. egy óra alatt).

A parancsnok a sextantot vette kezébe, s Gino a kronometer mellé állt. Midőn az öreg kész lön vizsgálatával, egy adott jellel Gino azon perczet s másodperczet, melyet az óra jelölt, jegyzé meg. Aztán a szükséges számításai könyveket s papírt hozta elő, azon kérdés kiszámítására, hogy a hajó azon perczben mely ponton állott?

Az öreg s Gino a számításához fogtak, míg Drago pár lépésnyi távolból hátrattett kezekkel előhajtott fejjel figyelt reájuk, szeméit a fiuról egy perczig sem vonva le, ki élénken s nagy könnyúséggel jegyzé le a kikeresett számokat s dolgozá tovább, koronkint lopott pillantást vetve nagybátyjára, mintegy gyöngédséggel bevárando, hogy számításával hamarabb kész ne legyen. Így azt még egyszer átnézte aztán a kiterített térképen méregetett s végre egy pontot egy beszurt tüvel megjelölt.

Ezalatt az öreg is kész lett.

— Nos, hogy állunk fiu? kérdi, a térképet maga elé vonva.

— Ha jól számítám, az északi szélesség 36° 0' 30" s a nyugati hosszúság 4° 23' 0" alatt s így mintegy 540 mérföldnyire Gibraltárhoz.

— Ember légy fiu! szolt az öreg, a gyermek vállára ütve. Mától fogva a számításat rád bízhatom, de előbb látni akarom számításod a barchetta után.

A fiu egy kis jegyzék-könyvet vont elő, kék vastag felső ingének rejtékéből s nagybátyjának átnyujtá.

Az öreg néhány lapot futólagosan nézett át, helybenhagyólag intgetve fejével; egy helyt azonban valamire talált, mi figyelmét különösen magára voná.

Hozd ide a naplójegyzéket — szolt s míg a fiu a kérést hozni távozott, a parancsnok öreg nostromóját inté közelébb.

Kiveté ki az éjjel a barchettát? kérdé.

— Uram! minden órában én, jöllehet a fiu is minden órában utánam méré.

— S hány mérföldet jelölt?

— Éjfél-től 4 óráig 8-nál egyszer sem kevesebbet, s 4-től, míg átadám az őrséget, 9 mérföldnél mindig többet.

Most Gino a kért jegyzéket hozá, mit az öreg figyelemmel vizsgált át. Aztán a fiut egy intéssel eltávolítá.

— Itt is így van följegyezve, mint te monád Drago; de a fiu jegyzéke egészen más: 8 mérföld helyett óránkint, 7, hol 6 3/4 számit, míg reggeli 5 órától 7-ig 9 mérföld helyett 10 1/4-et; szóval egészen eltérőleg az enyémtől.

— Tán álmos volt a gyerek — sietett kegyenczét menteni az öreg.

Dehogy volt, dehogy volt! éberebb az, mint mi két öreg s tul kezd látni rajtuk. Mert lásd, az ő számítása pontosan megfelel a mostan kikeresett állpontunknak, míg mienk mintegy 40 mérföldnyi különbséget é. ny. irányba adna. E biztosságát számításában fel nem foghatom.

— Sior, szolt Drago, szürke szemével egyet hunyoritva — látszik, hogy a fiu Anglusországba tanulta a calculusokat, s ki tudja, ott még mire meg nem taníták?...

— Eh, vén bohó! a fiu hihetően azt sem tudja, miért számítá így, s te már csodagyereket látsz benne — zsibelt a parancsnok szokott modorával, valahányszor az öreggel, kinek e gyengéjét jól tudá, a fiuról volt szó.

A nostromo nem válaszolt s a kapitány a fiut szólítá elő.

— Gino — szolt ehhez — átnéztém jegyzéked, s látom, hogy ezt is pontosan viszed, de mivel a naplótól eltér, szeretném tudni, honnan e különbség? Te másképp jegyzéked az órai haladást, s mivel mostani számításunk szerint neked van igazad, az a kérdés, ha öntudatosan vagy csak vaktában számítád-e így?

— Signore — válaszolt Gino azon tisztelet s kimértséggel, melyet mindig szem előtt tartott — a naplóban én a szerint jegyzém, mint a nostromo a barchetta után nekem tollam alá monád; a magam jegyzékében pedig szem előtt tartám a jó Wilkinson kapitányom ép e vonalon nekem adott utasítását.

— Hát annak a te kemény galléros angolodnak milyen barchettája volt? kérdi kissé ingerkedve a parancsnok.

— Csak olyan, mint a mienk — válaszolt a fiu, — de — s itt fönnakadt.

— No's?

— De térrajza volt más — egészíté ki Gino.

— S mit segít a térkép a barchetta biztosságára? föltéve, hogy

az enyéim is, melylyel már vagy 10 utat tevék, ha nem is Angliában készült, de oly pontos, mint amaz. Vagy te nem ugy találd?

— Igenis. A mi térképünk ép oly pontos, de egy más körülmény az, mi az övének előnyt ad.

— S az?

— Ő — mind bátyámuram emlékezni fog — hosszasan a hadi tengerésznél szolgált, s ép egy hajón, mely vizeken csaknem egy évet töltött, mélységmérés, szóval, a térképeni javítás érdekében. Neki még ez időből van egy rajza, melyen főleg a *tengeri folyások* — mint kedvencz vizsgálódási tárgya, nagy pontossággal vannak jelölve. Midőn én tavaly Angliából vele ez utat tevém, ő minden e tárgyi körüli jegyzékeit szives volt velem megértetni.

Kedvencz eszméje levén a barchettának javítása, ennek minden hiányait ugyszólva a helyszínén mutatá meg. Előre megjelölé az ilyen vagy amolyan irányu folyamot, melyet érendünk, s melyről én mindig pontos jegyzéket tevék, s midőn aztán benne valánk, akkor volt ő elemében, nekem fölmutatni, hogy egy ellenkező ár — miről a térképen aligha van jegy — minő hamis eredményt mutat föl a barchettán, s megfordítva ő nem röstellé, közleni velem egy sereg tervét is, melylyel e hibán javitni remél, de mit én nem igen érték, de annál jobban megjegyzém, mit értheték, s így az éjjel is, midőn egy pár, hol félhajóban érő, hol ép ellenkező árral vesződnék, én pontosan követém utasításait számításomban, már többször látva, hogy eredménye pontos s biztos.

A parancsnok kissé ránczolt szemöldökkel, de figyelmesen hallgatá a fiut; Barba Drago pedig nem tudá, hogyan rejtse elégtelenségét: kését voná elő övéből s annak életét pengeté figyelemmel.

— Dicsérem tanulni vágyaidat; majd én is átnézem jegyzékeid, mert ne véld, hogy vén tengerész létemre szégyelnék tanulni. Most pedig — szolt emeltebb hangon — föl a másod hegyvitorlák-kal is?

Gino megérté, hova czélez e parancs, s még jól el sem hangzott, már a kötélletrán sietett föl szokott serényiségével.

Az asztal mellett így csak a két öreg maradt. A parancsnok figyelmesen nézte e hitelesvezett térrajzát, olykor egy-egy pillantást vetve a fiu jegyzékére. Drago pedig kérdőjelállásából — melyet egy harmadik személy jelenléte, felfogása szerint, többé nem tett az illedék szabályává rokon s barát kapitánya ellenében — kissé fölegyenesedve, az asztalhoz közelebb lépett s az asztalnak azon sajátos modorával, melylyel társától akarja szóba foglalva hallani saját gondolatát, kérdé:

— Sior?

— Ez már jó viz malmadra ugy-e? szolt kedélyesen az öreg. Hogy a fiúnak igyekezete s felfogása van, ennek én legjobban örülök, de ő még gyerek, s elbizhatja magát; ezért nem szabad ilyesmit láttatnunk vele. A mi pedig a számításokat illeti, erre nézve, öreg barátom, csak azt mondom, hogy mig mi a vizen az évek hosszú sorát töltjünk, addig ott a földön s főleg azon átkozott szigeten, melynek partjai közelében oly sok rosz időt éltünk át, folyton tanulnak s fedeznek naponta fel, s mi itt, a végre hozzánk is elhangzó eredményt szájtátva bámuljuk. Kedvenczed egy világosodott kor gyermeke; ő hosszas tapasztalatainkat, mint készletet kapja s velük tovább szárnyalhat; de azért én mégis jobb szívet látom mellette, mint a nagy világban, rohanva a korral s gyakran elsodoratva általa. Ne bámulj azért képességén; csak a kornak, melyben született, előnye az, s nézd őt ugy, mint kinek a tapasztalás mezején, töled sok tanulni valója van, főleg mig elérheti, helyét ugy betölteni, s oly becsületben öszülni meg, mint te öreg barátom.

A kapitány mindezt, szeretettől télt s a megindultság miatt kissé reszkető hangon monád. Drago aligha várt ilyesmit. Elfogultan állott parancsnoka előtt s zavarában alig tudá, eddig kezében forgatott kését hüvelyébe rejtteni.

— Kapitány Marco — szolt végre — ha Gino-t egyszer azon állásban látom, hol ön most van, azon képzettséggel, melyet már is bir s hajójának azon belrendeztettségével, mire én őt apránként megtanítom: akkor nyugodtan várom el, mig a hab összecsap őz fejem felett.

A kapitány csak egy kézszerítással válaszolt, s ezzel a hajófarára távozott.

Igy jött el a dél. Azon időben a patriarkalis élet még a tengerre is kiterjedt. Mig most a delet jelölő 4-es harang-ütés csak a szakácsnak jel, hogy tálljon, s a legénységnek, hogy a földélzetre leterített via.

szos vászon körül települjen : akkor mindez még némi szertartás-sa! volt összekötve. A szakács sajátos modorban jelenté a nostromonak, hogy ő kész s csak az engedélyre vár, hogy az áldott rizst befőzze.

A nostromo ez engedélyért a kapitányhoz fordult, ki ekkor a földézetről soha sem hiányzott. Ez megáldá napi étküket, mit amaz fönnhangon ismételt, s erre nem soká, a legénység a párolgó üst körül ült.

A parancsnok, Gino s Drago együtt étkeztek, ez utolsónak e kiváltságot kora, rokonsága, mindenkifölött pedig tengerek szerte ismeretes egyénisége nyújtá.

Ebéd után a parancsnok — kinek az éj rendesen kevés nyugalmat hoz — alunni ment, miután Ginonak az irányt s minden a hajószat elméleti részét illető utasításait megadá. A gyakorlati rész Dragot illeté, ennek pedig szó helyett elég volt a jel, hogy tenyerét vak szemére tevő fejét kissé azon karja felé hajtva.

A parancsnok távozása sajátos szerepváltozást idézett elő a földézetben : Gino, a szelid, az alárendeltséget ismerő s a fegyelmet annyira tisztelő gyerek eltűnt, vagyis azon ifjuban, ki az emelvénnyel feladatát ismerő önértéssel föl s alá jár — alig ismer-

hetni fel.

Hóna alatt a távcső, melylyel a láttért koronkint élesen vizsgálja körül; míg a vitorlázat egy lendülete sem kerül ki, figyelmét. Drago a szigorú nostromo, a kákán is göcsöt találó mester, a hajó derekán járkál, de minden megfordultában elébb a kis parancsnokra pillantva fel, aztán a vitorlák közé.

„Föl a szárnyvitorlakkal a szél feletti oldalon! hangzott most a vezényszó az emelvénnyel.

— *Sior si!* válaszolt komoly készséggel Drago, az adott paranesot a legénységnek vezényelve.

— „Engedj a mester-vitorlán, vond be szárnyait! A nehezeket s egy ágynat a tulsó oldalra. Kormányos engedj egy fél $\frac{1}{4}$ -det a szélnek!

A készség, melylyel mindez végrehajtatott, még a kapitányt is meglepte volna. A legénység még azon része is, — mely nem volt őrségen, s pár nyugóra helyett, egy két társalgást Spiro gazdától vezetve s fűszerezve többre becsült — sietett résztvenni, s még a konyhaüggyek hatalmas főnöke is, a mester-vitorla behajtásán tanusítá készségét.

Oh mert e munkához szokott, romlatlan keblű s kevéssel elégiült néptől szeretett oly könnyű annak, ki átérti s banni tud véle! Gino irányában még más is volt az eset. Ő kedvence volt e népnek, mert míg képzettsége magasan följök emelé : szelid modora s készségével, osztozni minden munkában, föl nem használva személyes helyzetének semmi előnyeit, de osztva jót s roszt velük, a mint a sors hozá — magához emelni tudá őket. Ő társuk volt, a leereszkedés minden árnyalata, s ha illeté, parancsnokuk, minden elbizottság vagy kihívási vágy nélkül. Ha a parancsnok

vezényelt, Gino velük volt az árboczon, a vitorlát bevonnai, s ott az árboczhegyen, midőn az a hánykódó hajó felett kihajlott, jobbra balra a sirként tátongó hullámok felé. Az edzett matróz, keresztet vetett magára, midőn a kötélhágcsóra lépett, de a tulsón már Gino rohant föl elszántan s mégis nyugodtan s ok követék a fiut, mint jó szellemüket. A nagy igazság, hogy kinek megosztjuk terhét : megosztja az velünk bizton örömét, s hogy kit magunkhoz emelünk, az fölemel minket, — itt inkább, mint bárhol teljesül. Az ifju ez erkölcsi hatásának erősítésére, vagy is inkább, a gyakorlati téren alkalmazására az öreg Drago volt nagy befolyással, mert ő e részben példával járt elől. Atyáét felülmúló szeretete a fiut büszkeségévé emelé, ő csak neki s benne élt. Éltének egyetlen reménye volt, a fiut mint parancsnokot látni, s egyetlen célja, felszázad alatt gyíjított tapasztalatait belőnthetni át. Nem is kötő a jó öreget semmi a földhöz. Oly keveset gondolt az elhagyott vagy érendő partokkal, mint a csillagokkal. Az ő foglalkozási köre csak a hajó, az ő gondolatja csak a fiu volt. E két tárgy között oszlott meg szellemi s gyakorlati élete. Nejét, kívül tiz évi házas élete alatt bizonyára tiz havat nem töltött, már régen eltemette, vagyis eltemeték a jó szomszédok, mert ő akkor „Carolina“ hadi korvetten (kisebb rendű, há-

rom árboczos hadihajó) szolgált s midőn három év mulva a catarói öbölbe egyszer ismét befordult, a galy már magasra benötte volt a roskadt hantot s egy ciprus, melyet valamely játszó gyerek szurt a sirhoz, már kemény gyököt vert.

Két fia közül egyikben sem leheté sokáig örömét. A nagyobbik vele volt az indiai utban ugyan csak a nevezett korvetten s áldozata lett azon emlékezetes katasztrófának, mely e hadi-

hajó személyzetét csaknem megtizedelé, de fordított értelemben, t. i. 10 emberből alig maradt meg egy.

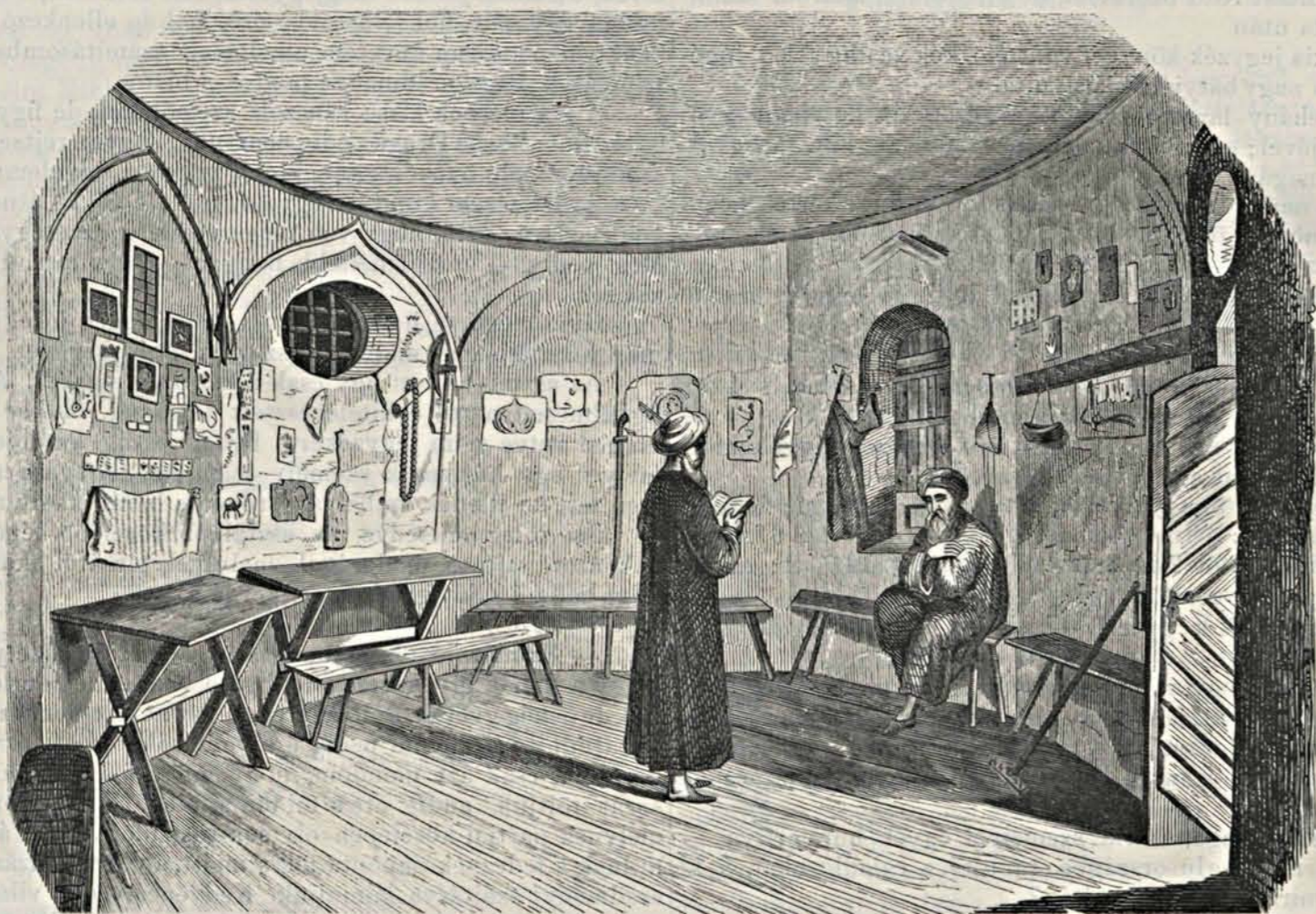
Ez eset, bár nem tartozik az elbeszélés folyamához — említést érdemel, bár rövidebben, mint azt nekem azon szemtanu beszélel, ki akkor, mint fiatal tiszt szolgált a korvetten, s kit szép magasra vitt pályájáról a 48-iki események sodortak le.

De halljuk az öregurat, mit ez említtem esetről beszél.

(Folytatás következik.)

A budai török mecset belseje.

Gül baba mohamedán szent siremlékéről, vagyis azon török mecsetféle épületről, mely a budai császárfürdő közelében, egy szőlőhegy tetején mai napig látható és folytonosan jó karban tartatik, e lapok hasábjain már több ízben volt alkalmunk szólani. Még a Vasárnapi Ujság 1855-ik évi folyamának 11-ik számában mutattuk be a mecset mai külalakját; az 1861-ik évi folyam 23-ik számában adtuk a Budára zárandóklók egyikének, egy indiai derishnek (kolduló barát) rajzát, s ugyanazon évfolyam 24-ik

A budai török mecset belseje.

számában közöltük Vámbéry Armin hazánkfa érésítését a török szentekről s különösen a Budán eltemetett Gül-babáról szóló legendát. Mindezek kiegészítésül veszik olvasóink jelen számunkban a mecset belsejének rajzát, melyhez bővebb magyarázat alig szükséges. Az épület belsejének falai, mint rajzunk mutatja, tele vannak aggatva különféle tárgyakkal, melyeket a távol földről időszakonként ide zárandókló jámbor mohamedánok, kik napestig itt végzik buzgó imáikat, Gül-baba szentjök tiszteletére maradandó emlékül itt hagyogattak. Ezek között, mint mondják, több értékes tárgy is van, többnyire azonban csak a zárandók buzgóságának egyszerű bizonyítványai azok. Fel van itt jegyezve minden zárandok neve is. Különbö a mecset belseje meglehetősen üres s az is meglepő, mikép kerülhetett ide a rajzunkon látható fa-asztal és székek, holott — mint tudva van — a török szokás ilyen műbutorokat nem ismer. — A melegebb évszak beállása ó a ez idén is több ízben leheté már látni Budapest utcáin ilyen, messze vidékekről ide vándorolt török hiveket, kik imáik elvégzése után ismét azon csendben hagyják el a fővárost, mint a minő zaj é fityogtatás nélkül érkeztek hosszú zárandóklásuk szent végcéljához.

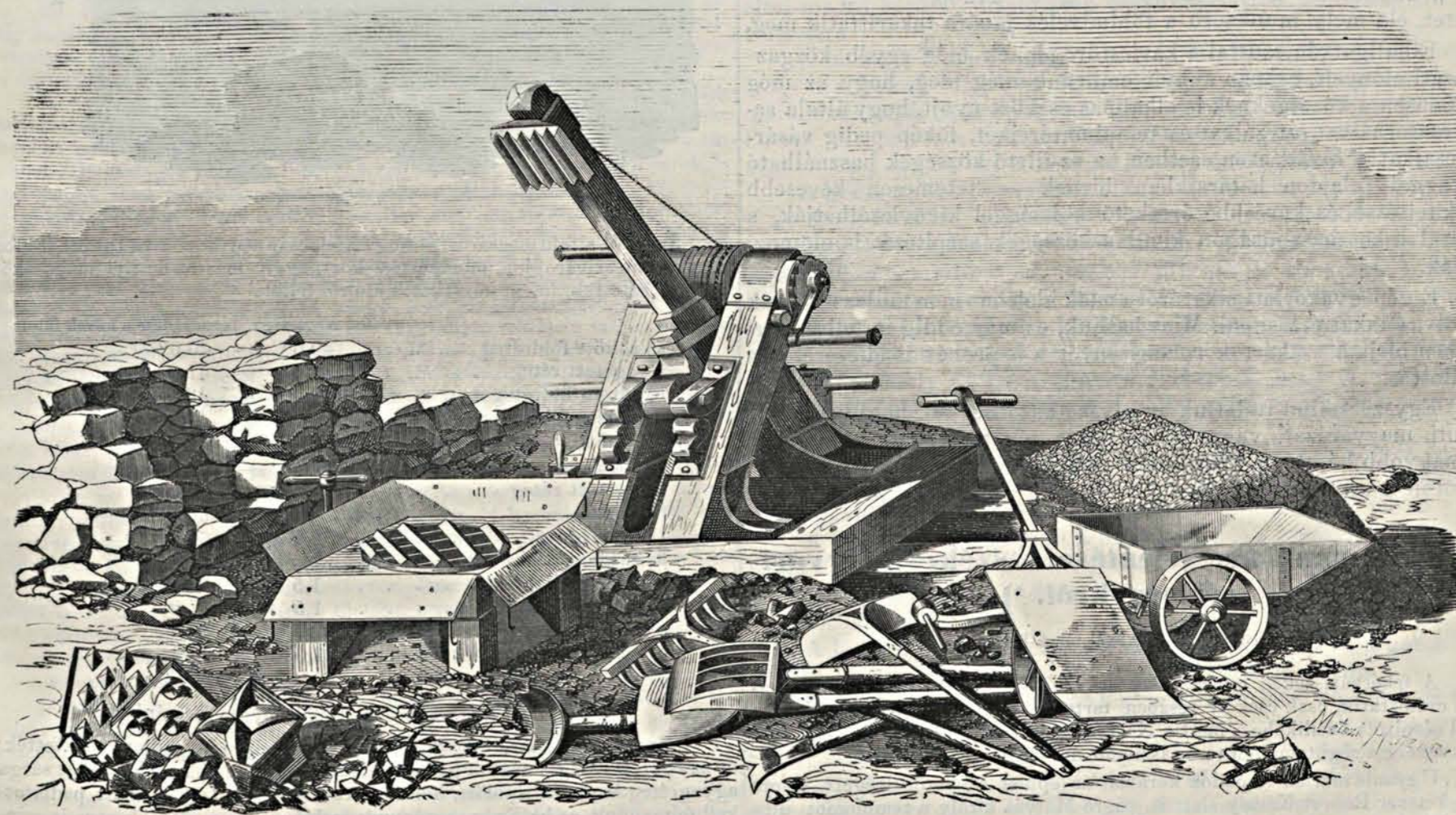
dona, ki eziránti elsőbbségi jogait kir. szabadalom által is biztosítá.

A kavicsstörő-gép lényegében következő föelönnyel bír: hogy szerkezeténél fogva könnyen szállítható, és felállítása a nemgépész (minden ügyes ember) által is egyszerű magyarázat után eszközölhető.

A gép működésére nézve élő lo- vagy ökrörerő (gazdasági hajtóművek által), nemkülönbö — kiterjedtebb kavicstermelésnél — a gőzerő is (locomobil-gőzgépekkel) vétetett igénybe. E szerint a kavicsstörő gép 1, 2, 4, 6, 8, 10, sőt 12 kalapácsra is alkalmazható, a rendelkezésre álló erők szerint alkalmaztatván a kalapácsok súlya s idoma.

I. számú 240 fontos kalapács, aczélfogakkal ellátott talppal,
II. „ 220 „ „ talpa aczéllélel ellátva,
III. „ 180 „ „ rovátkos aczéllélel,
IV. „ 140 „ „ koczkás „ „

Ezen kalapácsok összes súlya tesz 780 fontot, mely 10 órai munkaidő tartama alatt = 112,320,000 lábfontnyi erőhatányt fejt ki, s ez utóbbi az említett idő alatt következő munkaeredményt szolgáltat, nevezetesen pedig e gép feldolgoz vagy kavicscsá tör :

Molnár Lajos kavicsstörő-gépe.

Molnár Lajos kavicsstörő gépe.

A közönség érdekében nagy fontossággal bír a termőkövet kavicscsá törő gép, mely legközelebb életbelépend. Ennek rövid ismertetését czélozzák e sorok.

Az eddigelé idő s pénzpazarlással járó, költséges kavicsstermelés e gép által új stádiumba lépett, mivel ez legjobb eszközzel szolgál, jó sikerrel az utépítésre hatni; mert lehetségessé teszi, hogy a kavicsstermelés legnagyobb kiterjedésben eszközölhető legyen anélkül, hogy az emberi s állati erőt a földmíveléstől tulságos mértékben elvonná.

Mint hogy pedig hazánk jóléte nagyobbára a földmívelésen alapszik, ez pedig utak építésétől, a létező közlekedési eszközök fenntartásától függ : az lön a feladat, hogy a mezai gazdaszat fenntartásához szükséges munkaerő kimélése mellett eszközöltessék az utak jó karban tartása.

Azon gép, melyről itt szólunk, e feladatot sikeresen oldá meg, a jutányos kavicsstermelés terjesztését tetemesen elősegíti s ezáltal annak gyakoribb alkalmazására legüdvösb serkentéssel fog hatni. Ezen találmány Molnár Lajos technikus hazánkfiának tulaj-

a) Az I-ső osztályú kőnemekből (silányak), p. o. porondkővek, mézsmárga, kövesült plénmész (a kréta-rétegzet tagja), közönséges mézskő, fehérkő s folyókovacs stb.-ből legkisebb arányban 7 köbület, vagy = 142,130 fontot.

b) A II-ik osztályból (szilárd kőnemek) szemes varla, keselykő, magla stb., — 5 köbület vagy = 108,000 fontot.

c) A III-ik osztályból (kemény és szívós kőnemek) bazalkó, tüllökkő, zöldkő stb., — 3 köbület vagy = 68,510 fontot.

Ebből tehát kitetszik, hogy a termőkő felapritásánál a használt kavics-szemcsére 1 köbhüvelyk és 1 font kavics után oly erőhatány kívánatik, mely

az I-ső osztálybeli kőnemeknél 66 lábfontot és 790 lábfontot,
a II-ik „ „ 90 „ „ 1040 „ és
„ III-ik „ „ 150 „ „ 1640 „
előmutat.

E gép sajátszerűségéhez tartozik továbbá, hogy 10 órai munka tartama alatt következő munkaerőnyt biztosít a kézi munka ellenében, mig ugyanis :

Az I-ső osztályú kőnemekből 1 köből 6 napszámot igényel, a törögép 7 köbület 24 napszámmal végez.

A II-ik osztályú kőnemekből 1 köböl 12 napszámot igényel, a törögép 5 köböl 24 napszámmal végez.

A III-ik osztályú kőnemekből 1 köböl 28 napszámot igényel, a törögép 3 köböl 24 napszámmal végez.

Ha pedig ezt pénzre akarjuk fordítani, minden napszámot 100 krjával számitva, hozzáadva a pénzzé átváltozott időnyeréséget is, kiűnik, hogy a gép

az a) alatt 47% pénz + 51% idő = 98% haszon, mely = 86 munkanap alatt pótoltatott ki;

a b) alatt 60% pénz + 63% idő = 123% a gép árának (= 4200 ft.) 68 1/2 munkanap alatt pótoltatott ki;

a c) alatt 70% pénz + 81% idő = 151% ellen tartva 55 1/2 munkanap alatt pótoltatott ki; — miszerint továbbá 1 mérföldnyi utnak kavicsolása (4000 öl hosszú, 3 öl széles és 6 hüvelyk magas) = 1000 köböl kavicsot igényel, és következő munkaerőt kíván, ugymint:

a követ kézzel törve:	a követ géppel törve:	a különbség:
a) alatt 6000 munkanapot, 3430 munkanapot, 2570 kézmunkanapot;		
b) „ 13000 „ 4800 „ 8200 „		
c) „ 29200 „ 8000 „ 21200 „		

tüntet, elő mely munkaerő a földmivelés javára takarítatik meg.

Elhallgatván ezuttal a kavicsörögépnek még egyéb közgazdászati előnyeit, csupán annyit említnék még meg, hogy az még különösen a községeknek is alkalmas eszközt nyújt, hogy általa saját csatornáikat, utcáikat és templomterikeit, főképp pedig vásárpiazaikat — kivált azon esetben, ha az illető községek használható anyaggal töltsék határaikban bírnak — tetemesen kevesebb erőfeszítéssel és kevésbé érezhető költséggel kikavicsolhatják, s ezáltal a közhasznúságon kívül a községek szépítését is előmozdítják.

E gép gyakorlati sikeréről annak idejében nem mulasztandjuk el, olvasóinkat értesíteni. Mint halljuk, ez már eddig is teljes mértékben bírja a szakértők rokonszenvét s a próbát is dicséretesen kiállotta.

Egyszersmind tudatjuk az olvasó-közönséggel, hogy ezen gép iránti magyarázat, vagy utbaigazítás végett Molnár Lajos ur a legnagyobb készséggel az illetők szolgálatára áll. (Lakik Pesten, Üllői ut 4 sz. a.) F.....r

Henszlmann Imre jelentése a székesfehérvári régiségekről. *)

(Folovastatott a m. Akad. jul. 7-ki ülésében.)

A féhérvári székes egyház alapzatának maradványa, melynek kiásta cseleztatik, csak csekély részben tartozik az első, e helyen sz. István által alapított basilikához; mert a XI-ik század kezdete óta a XV-ik század végéig a régi templom terén ismételt újraépítés történt.

Ugyanis már az Árpádok korában az épület többször leégett, e sors érte kétszer Robert Károly alatt is, végre Mátyás király a templomot újra felépíté, és e célra 100,000 arannyal többet költött, mi, akkor időben oly nevezetes összeg volt, hogy ezt csak tökéletes újraépítés emészthető fel.

De utalnak több ily gyökeres átalakításra azon építészeti faragványok is, melyeket időről időre az egyház környékén találtak, és melyeket tulajdonosai nemzeti Muzeumunknak ajándékoztak. Nevezetesen pedig egy oszlop, min két basilik látható, és egy más, min két testű, de csak egy fejű hattyu mutatkozik. Mindkettőjé pár lépésre a régi templom helyétől az egykori vár falába befalazva legújabb időben találtak.

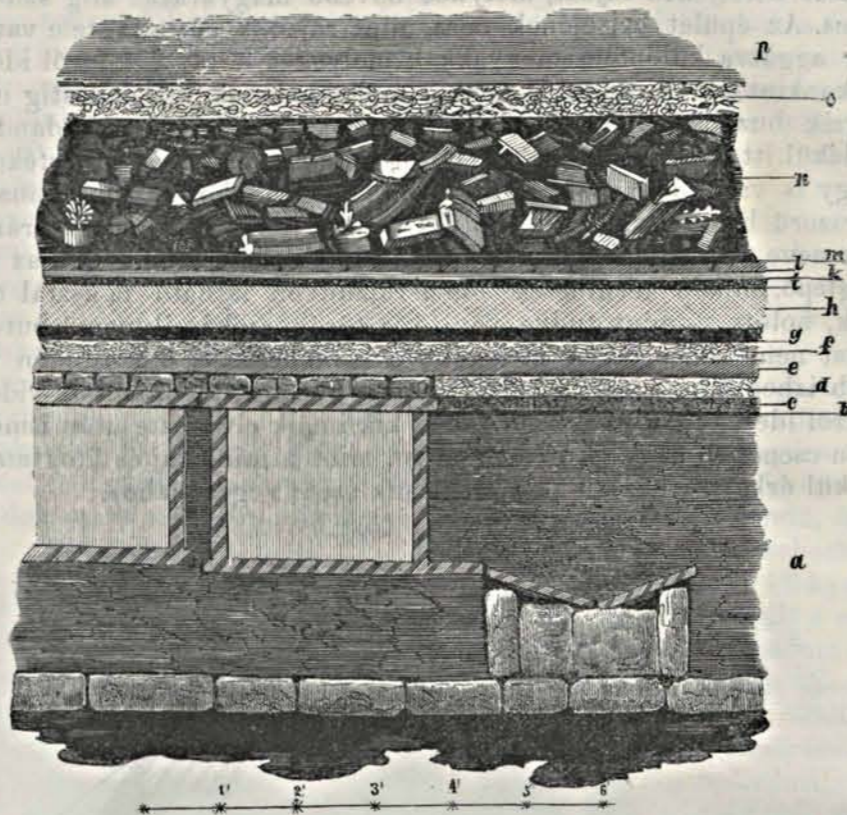
E két oszlop újabb sz. István, és régibb Róbert király koránál, azonban találtak oly építész faragványokat is, melyek Róbert koránál újabb styben készítették, melyeket tehát Mátyás újraépítésének kell tulajdonítani.

Elvégre Érdy tagtársunk 1848-iki ásátása alkalmával a földben három egymás felett fekvő és egymástól elkülönített égetett rétegre akadt, miből világos, hogy a templom legalább is három ízben leégett. E réteg kettőjé megfelelő két-két padlat födözött fel.

Érdy ásátása eredményét a Kubinyi Ferenc és Vahot Imre által

*) Miatán e tárgyat, mint olvasóink tudják, most az Akademia vette pártolása alá, s hajdani királyaink szék- és temetőhelyeinek viszonyait méltán érdekelhetik az összes magyar közönség figyelmét: igen örövendünk, hogy jeles tudósunk és régiségbuvárunk tartalomdus cikkét lapunk számára megnyernünk sikerült. Reméljük, hogy ezáltal a tárgy iránti közérdekeltséget még nagyobb mértékben sikerülend felkocni s ha szükség lesz rá, a közadakozási készség is fel fog lelkesülni a mult emlékeinek romba dült maradványainál.

kiadott „Magyarország és Erdély k'pekben“ című folyóirat első kötetében 1853-ban bocsátotta közre. E munka 43 ik lapján a következő fametszet látható, min a rétegek ily rendben földik egymást.

Legalól a föld mocsáros, és hogy a mocsár nedve az arra töltött földre könnyen ne szívárojon, mindketteje közt, egyre más-ra 6"-nyi magas kövek helyeztetek, innen következik alólról felfelé

	a réteg magassága.	emelkedése a kövek fölött
a) töltött földréteg	40,0"	40,0"
b) égetett réteg	1,0	41,0
c) sárga-földréteg	2,5	43,5
d) kavics földréteg	4,5	47,5
e) öntött vörös padlat	2,0	49,5
f) elomlodozott falvakolat	3,0	52,5
g) égetett réteg	1,5	54,0
h) homok	6,5	60,5
i) elomlodozott falvakolat	2,0	62,5
k) sárgagyag-réteg	1,5	64,0
l) téglapadlat	1,5	65,5
m) égetett-réteg	1,5	67,0
n) faragott-kő, téglát s. m. e.	22,0	89,0
o) elomlodozott falvakolat	7,0	96,0
p) földtöltés, egyre-másra	84,0	180,0"

Összesen . . 180,0"-nyi magasságban.

Mint látjuk, a sárga agyag azon alap, melyre a padlatot fektették, és az égetett réteg a régibb padlatot közvetlenül megfekszi; hol tehát sárga agyagréteg van, ott a fölött, hol égetett réteg van, ott az alatt padlatot kell feltennünk, és ha Érdy tagtársunk szelvényében a rétegek nem is mindenütt így következnek egymásra, a templomalpazat más részeiben rendszeres ásátásnál igen valószínűen a következő rendet fogjuk találni:

A mocsáros föld és a kövek fölött	magasság	emelkedés
a) töltött földréteget	35,5"	35,5"
sárga föld vagy agyagréteget	2,5	38,0
padlatot	2,0	40,0
b) égetett-réteget	1,0	41,0
c) sárgaföldet	2,5	43,5
padlatot	2,0	45,5
d) kavicsot	2,0	47,5
e) öntött vörös padlatot	2,0	49,5
f) elomlodozott falvakolatot	1,5	51,0
padlatot	1,5	52,5
g) égetett-réteget	1,5	54,0
h) homok-réteget	6,5	60,5
i) elomlodozott falvakolatot	2,0	62,5
k) sárgagyagot	1,5	64,0
l) téglapadlatot	1,5	65,5
m) égetett-réteget	1,5	67,0
n) faragott-követ, téglát s. m. e.	22,0	89,0
o) elomlodozott falvakolatot	7,0	96,0
végre p) földtöltést, egyremásra	84,0	180,0

Egész magasság . . 180,0"

az anyagok tehát, melyeket helyökből ki kellend mozdítanunk, két és fél öl vastagságban az alsó kövek fölött fekszenek.

Osszevetvén e különféle padlatot a templom helyén és környékén talált faragványokkal, legalább is négy újraépítést, s így az időfolytán ugyanazon helyen egymásután öt templomot kell feltennünk.

Az első, eredeti templom, sz. Istváné, stylye, mint a királynak Rómávali összeköttetése kívánta, a régi keresztény basilikák stylye volt, melyhez talán az ez idő táján keletkezett román stylnék némi elemei is vegyültek.

A második, III-ik Béla előtt, vagyis először újra épült templom stylye, a kora román styly lehetett, melyhez az e király sírjában talált apróbb régiségek is, kivéve a byzantiakat és keletieket, tartoznak.

A harmadik, a XII-ik század vége felé, vagy a XIII-ik század elején másodsor újra épült templom stylye, a kifejlett román styly volt, mint azt az említett basilik- és hattyu-féle kapitalek bizonyítják.

A negyedik, vagyis Róbert Károly alatt, a XIV-ik században harmadsor újra épült templom stylye, a kora csucsíves styly volt. E stylyben készült egy, a fehérvári városháza udvarán befalazott zárkó, azonban e kövek lelhelye biztos nem levén, inkább a történetírókra hivatkozom, kik Róbert Károly és fia Lajos építkezéséről tesznek említést.

Az ötödik, vagyis Mátyás alatt, a XV-ik század másik felében negyedsor újra épült templom stylye, a késő csucsíves styly volt, mint ezt az e padlat fölött talált boltgerincek részei nyilvánosan mutatják.

A viszony, melyben az öt külön styly templom alapzata egymáshoz állott, ez:

Sz. István templomának alapfalai a leggyengébbek voltak; mert e király korában az épületek magassága csak csekély volt, és azok nem boltoztatottak még, hanem a fatető alólól látszatott. E két ok miatt ama kor az erősebb alapfalakat nélkülözhetette.

A román styly korában, a templomok, szintén még elég ritkán fedettek boltozattal; s azért az erős alapfalak még itt sem valának elkerülhetlenek; azonban mivel már most a templomok magasabbra épültek, és a régibb sűrűbben álló oszlopok részben tömörebb pillérekkel cseréltek fel, ez utóbbiak maguk alatt erősebb alapzatot követeltek. De általában és rendszeresen erős alapzatot mégis csak a csucsíves styly tett elkerülhetlenné; mert ebben a templom magasabbra s magasabbra emelkedett, és majdnem mindig boltozva volt, végre a pillértől mindinkább egymástól távozván, ugyanezen arányban vastagságban is növekedett. Ezen okból a fehérvári templom alapzatát is az erősek sorában fogjuk találni, mert sz. István gyengébb alapzatát, későbbben körülvetették az erősebbre tett román templom alapzatával, és ezt ismét szaporították az erős csucsíves alapzatával. Ily tömeg-szaporítás történt az egyiptomi piramisok építésében, hol a régi körül adott következő körteget köpenynek nevezik. Basilikánkban az újabb rétegezés a régivel mindenütt concentricus, vagyis a régít egyarányos vastagságban körülvevő nem lehet; mert ámbár a középkor szerette a meglevőt használni, mégis márszert a különféle styly különféle felosztást kívánván, új tagot kellett a régi közé helyezni, s így annak új alapot is megvetni. Ez kivált a már érintett pillér-osztályzat tágasbitásánál történt, és hasonló eset állott be a csucsíves styly követelte külső oldalfalánaknál is. Ugyan e styly inkább kedvelvén, mint a román styly a hosszúra kinyúló arányokat, ha csak a környék azt megengedte, a régibb román templomokat mindig meghosszabbított; miért is, hol e stylyben újra építés történt, a szentély vagyis oltárhely alapzata kettős, t. i. a volt román félkörű oltárhely alapzata, és azontul kelet felé az újabb csucsíves szentély sok oldalú alapzata.

Ezekből következik, hogy 1-ször sz. István basilikájának alapzatát többé tisztán nem fogjuk találni; mert annak magva körülvetetett a román templom-alpazat hártájával, és ez megint a csucsíves styly-alpazat másod hártájával.

2-ször, hogy sz. István basilikájának felosztását sem fogjuk tisztán találni; mert oszlopainak helyére előbb a román oszlopok és pillérek, utóbb a csucsíves tövek léptek újabb alapzatukkal. A középkoriak alapzataikban gyakran a középhajó oszlopaikat vagy pilléreit erősítés végett összeköttették, valamint maguk közt úgy az oldal vagyis hosszfalakkal, s így az egész alapzat oly háló képezett, melyben az oszlopok vagy pillérek alapja, mint a háló csomója tekintethetik. Ha ez volna az eset Fehérvárról is, akkor valamint az eredeti basilika hajói szélességét, úgy felosztását is lehetne kiszámítani. Végre következik az előadattakból

3-ször, hogy a csucsíves templom meghosszabbítván, alkalmasint az eredeti basilika szentélyének félkörű alapzatát nyugat felé az előbbinek alapzatától találandjuk.

Azonban, hogy már eleve is az ásátás tervét és költségvetését közelítőleg meghatározhasam, törekedtem a meglevő elemekből, valamint az eredeti basilikának, úgy Mátyás templomának valószínű alaprajzait a meglevő elemekből 2-ik ábránkon szerkeszteni. A meglevő elemek azon elvek, melyeket sz. István korában más fennmaradt templomok tervezésében alkalmaztak, továbbá régi írónk jézuzetei, végre és főképen a helyiség és az azon történt ásátások eredményei.

Böngészetek a harcászati (taktika) terén.

(Folytatjuk.)

Az ij, parittyá és hajító-dárda kivételével az elsőbbik korban minden egyéb löfegyver hiányzott, s ezek ellen is a paizs és páncél elég biztonságot szolgáltatott, minek következtében az elha-

tározás a kéztusában összpontosult. — A védés eleinte nem állá másból, mint a harcászati biztosításából ellőtt nyilak, elhajított dár dák percussiója, s egyéb fegyverekkel szúrások, vágások s ütésekk ellen. E célt sisakok, paizsok, mellvérték, kéz- és lábsínek által törekedének elérni. Az ellenség értelmi túlelőnlése legfeljebb abban állott, hogy a legprimitívabb harcászati segédeszközök által, öt oly állást venni kényszeríték, hol helyi és némelykor elemi akadályok mint szél, eső stb. káros befolyásai, hátrányos helyzetbe hozák.

A legelső érdekes és némileg tudományos harcászati rendet az ókori hadviselésben, a görögöknél s ezek utánzóinál, a rómaiaknál leljük fel. Egyedül a hellén phalanx s a római harcscsoport s ék valának képesek, egyrészt a klasszikai Hellas barbar perza csordák uralmától megmenteni, márszert pedig annyi népeket Róma igája alá görbiteni.

Védelmi és támadólagos állásaik és mozgászatukba ők hozának először némi rendszerességet. A nyers chaosba összebonyoluló harcscsoport halmazát ők választák először szét egymástól, külön fejezemenekből álló egységeket alakítván. Így támadának nálók az újászok, a nehéz s a könnyű fegyverzetű gyalogság, valamint lovasság elkülönített hadscsoportjai. A „divide et vinces,“ nálok ez által magát később, értelmének legszószertintűbb felfogásában érvényesíté.

A hellén s a macedoniai phalanx, a thesszaliai és numidiai lovas s a római cohors és legio mindig — mindaddig emlékbem maradandnak a hadtörténelem lapjain, míg csak Nagy Sándor, Caesar, Xenophon s a klasszikai hadkorszak egyéb hőseinek nevei azokon ragyogó betűkkel lesznek följegyezve találhatók.

A görögök és rómaiakkal, kik daczára tudományosabb hadviselési módjoknak, mindinkább sibiraitai elkorcsosodások s elpuhultságok következtében a barbarismus s a nyers erő durva lökéseinek ellen nem állhattak, — a hadművészet is mindinkább alább-salábbszállott, úgy hogy a hadviselés utoljára egyedül a személyes physikai bátorság és testi ügyességre szorítotték, — mi aztán egy, mindinkább erősebb és nehezebb vértet alkalmazásának oka lön, és mely utoljára annyira tulkapott, hogy a harcscsoport az ő testét tetőtől talpig vasba s aczélba rejté, csatalovát is azzal födözvén.

Az ily fegyverzet csupán a kard és lándzsávali súlyos összecsapásnak engede tért, mely erényben is a lovagkor harcscsoport egész genialitása rejlik.

A lópor feltalálása után a hadviselésben a legáltalánosb átváltozás történt. Nem vala páncél többé elég erős, hogy a messzire ható vas hatalmának, — nem várfal, mely a lövegek döntő erejének ellenállhatott volna.

A lovassági roham elveszté régi jelentőségét, — a harc kevésbé véres és sokkal humánusabb folyást kezdé venni.

A gyalogság a harcscsoport fegyverneim közt első helyet foglala el, míg a lovasság előbbi ellenállhatlanságának legnagyobb részét elveszté. — Az erődítmények átalakított minőségökben, a hadászati lényeges befolyásokat érvényesíteni kezdék. — Az egyes főfegyverneim közti kölcsönös számviszony, szabatos megállapodásba hozott.

Idővel a gyalogság számilag annyira tulkapott, hogy a lovasság annak csak hatod vagy heted részét teszi. A tüzéség is megszorodott, úgy hogy 1000 főre a lövegtartalék beszámításával mintegy 3—4 löveg juta.

Maga a hadművészet a lópor feltalálása óta több harcscsoport rendszerrel és számos elvvel szaporodott. Így keletkezének az arcvonal, — hadoszlop s a tömbharcscsoport; (Front, Kolonnen und Massen-Taktik) — így változának különféle korszakokban különféle módjai és segédeszközei a várvadás és védés — a hegytáborlat — a portyázó hadjárat különféle harcscsoportneimeinek. Melyekhez utóbbi időben a csatár- és torlaszharc is csatlakozék.

A hadművészet elvekkel szaporodott, melyeknél fogva a gyöngébb az erősebb erejét a kifárasztási harcban kimeríteni és megtörni képes, — míg az erősebb erő és tulhatalom által a megtörési harcban (Vernichtungskampf) összeható hatalmas lökések által a gyöngébb ellent egy egész hadjárat idejére ártalmatlanná teheti; ha máskülönbem a terep minősége e két harcscsoport előnyökét igér.

A harc, vagy támadólagos (offensiv), vagy védelmi (defensiv).

A védelmi állásban levő, nincs arra kizárólag utalva, s a vézér képességének kiválóbb jelet adja azáltal, ha védelmi állásból a támadólagosba célszerű átmeneti időpontot kellőleg felfogni és felhasználni tudja.

Századunk legnagyobb hadvezére csak a támadólagos és meg-törő harcot folytatta — (az 1814-ik évi hadjáratot kivéve, hol védelmi eljárása sok tanulságot tartalmaz), mely kevés, de eldöntő lökések által szokta volt ezéjárt elérni. Ez eljárás mindenesetre csak Napoleon roppant anyagi segédeszközei, kitűnő alvezérei, és mindenható lángesze mellett valósítható.

A portyázó hadjárat, vagyis az ugynevezett apró harc, eldöntő csaták bevezetésével szolgál, és csak kisebb csoportokba fel-összlott előcsapatok által folytattatik.

A fontosabb hadi eseményekre nincs épen minden befolyás nélkül, mert sokszor ez szokta azokat előidézni, vagy pedig azok eredményeit befejezőleg kizárkányolni.

Leggyakoribb alkalmazását a hegytáborlatban (Gebirgskrieg) találja.

A spanyolok guerillaharcjai, Samil cserkeszeinek hosszú el-lenállása, s az algiri kabylok a francziák ellen folytatott folytonos portyázásai, — tanulságos példái az apró harc folytatása különféle módjainak.

A várvialad (Festungskrieg) nagy fontosságából némileg ve-szíté azóta, mióta Napoleon a várakat célszerű vizárlat (vi-zárlat, bloquade) által annyiban ártalmatlanokká tevő, a mennyiben azok támadólagos mozgászatainak akadályaiul egy időre nem szolgálhattak.

Ez okból a várak építése és védelmi karbani tartása, főké-p még drága voltoknál fogva is, egy ideig egészen nélkülözhetőnek tartották.

Az 1848 és 1849-iki olasz hadjárat, a krimiai expedíció, a Gaeta előtti vesztéglés azonban e nézetet azóta normalis érvére visszavinni segíték.

Mert a várak nagyságuk és helyzetüknél fogva hadászati és harcászati érvényüket mindig megtartandják. És ha mint főntebb említők, Napoleon ügyesen alkalmazott zárlatok által, a munkálati vonalain (Operationslinien) fekvő erősségeket többször ártalmatlanokká tevő; mindemellett bizonyos, hogy Saint-Jean-d'Acres megvívhatlansága messzeágazó terveit lehetlenekké tevő. Továbbá szükségesnek tartá, Mantuát 10 havi vivás és zárlat alatt tartani és csak Danzig megvétele után, — (mindamellett, hogy akkoriban Eylau mellett győzött) — hadi útját tovább tartá tanácsosnak folytatni. Ő vala az, ki Alexandriát s a Rajna felett domináló Kehlt megerősíteni rendelé, — ő, a ki annyi várat oly erős védelmi állásba helyeztetett s ismételt sajnálkozását fejezé ki a fő-lőt, hogy Páris semmi érdeménnyel sem bír.

De a francia hadjáratok, melyekben kevés kivétellel majd-nem egész Európa résztvett, csak kivételesek, mert nem egyhamar fognak megint milliókra terjedő hadseregek egymással összecsap-ni, s így a tuhatalmat, mely az erők szétosztatását szükségli, a harci események serpenyőjébe vetni. A közönséges hadjáratokban, hol csak két állam küzd egymással, az erődítmények előbbi jogaikba lépnek vissza, mi is már az újabb harcokban eléggé bebizonyult.

És maga Napoleon is, ki máskülönből utólréhetlenül áll elő-tűnk, rettentően meglakolt 1812-iki orosz hadjáratában abbéli hanyagságaért, miszerint magát munkálati vonalán erődített pon-tok által biztosítani elmulasztá —

Egy vár hadászati (strategiai) értéke abban áll, hogy az a hadseregnek gyűllyül, támpontul, menhelyül, éléskamrául és fegyverraktáru szolgálhat; továbbá hogy onnan a támadólagos kitérést újult erővel lehet intézni, vagy ha az erősség egy folyam mindkét partjára terjeszkedik, azaz kétoldalulag (a cheval) van építve, mi a hadműködést az erőd őtalma alatt, vagy az egyik vagy a másik parton folytathatjuk, a mint az épen érdekünkben fekszik.

Továbbá — zárlat alatt levő várak birtokában levén, sokszor sikerülend, a zárló hadtest (Cernirungs-Corps) megverése s elűzése által, az ellenséget visszavonalaról leszorítani.

A vonalharczászat elmélete szerint a gyalogság felállítását két hosszú és csekély vonalban történt. A lovasság a két szárnyon egyenlő arányban vala elosztva, a lövegek az egyes zászlóaljok

térközébe párosan elhelyezve és csak kevés ütegeknek vala e be-szűrt álláson kívül, szakadtabb működési tér szánva.

A csatárrendszer feltüntével, a vonalharczászatot egyrészt az apró harcoknak, (kleiner Krieg) másrészt a Napoleon által behozott tömbharczászatnak engede tért.

A háboru általában nem azon dicsfűzér, mint a minék azt az ifju harcos képzelmé tartja, vagy mint azt irodalmáraink roman-tikus leírásai rajzolják.

Clausewitz kifejezése szerint, az ütközetek és csaták két poláris elem összeroppanása, melyek elvégre összejövén, egymást egyes lökésekben ellankasztják, anélkül, hogy azok egymást megsem-misítenek.

Mennyi mindennemű fáradsámat és nélkülözést kell addig a harczának szenvedni, míg a hadi működések e gyúponjtjai el-éretnek.

A hadművészet elveit követve, tudni fogjuk ugyan, hogy mikép kelljen egy hadsereget rendezni és vezérelni, továbbá az ellenséget megtámadni és megtörni, — de nem taníthatja ez, hogy mikor lép be a legelőnyösebb időpont harcászati elvek és bevágó intézkedések alkalmazására. E tekintetben csak a velünk született gyakorlati tapintat és kisebb vagy nagyobb harcászati tehetség, fog bennünket kisebb vagy nagyobb harcászati eredmény kivívá-sára készíteni.

A harcászati alaki (formell) s értelmi (intelleuell) harcászatra oszlik.

Az alaki vagyis elemi harcászati, a csapatok csatákész kikép-zését tárgyalja, míg az értelmi vagy máskép nevezve, felsőbb vagyis alkalmazott harcászati, a csapatok harczeréni használatát tárgyalva, az alaki által felállított szabályoktól sokszor eltér, magát általában formákhoz ugyannyira nem kötvén. Ez a szellem szabadabb működésének szüleménye, melynél a harcászati dogma-tikus elvei a tehetség által új meg új alakot nyernek.

A jeles Pönitiz találólag mondja: „A harcászati két neme egy aránylik egymáshoz, mint a nyelvtan az iránytanhoz, vagy maga-sabb körbeli hasonlatot választva, — a próza a költészethez.“

Az alaki harcászati a tanulmány, — míg az értelmi főleg a tehetség tárgya.

Ez utóbbinál még magasabb körben forog a hadászat (Strate-gie). Figyelmét a politikai események felé fordítván, azokat teljes horderejük szerint méltányolja. — munkálati vonalakat huz, melyeken a hadrészek előre haladnak — és terveket készít, a me-lyek szerint a hadjárat folytatandó. Számbaveszi az eszközöket, melyek a harczszél elérésére rendelkezésükre vannak, azok kellő alkalmazása által azt elősegítvén.

Ezekből kitűnik, miszerint a hadászat és harcászati egymás-sal szoros összeköttetésben és viszonyban állnak, mert az egyiknek a másikat kell kiegészítenie, egyiknek a másik által el nem hárit-ható akadályokat és hátrányokat, elhárítani.

Az alaki harcászati minden hadseregben külön-külön szellem-ben irt szabályzatok (reglemens) szerint gyakoroltatik.

Ezek közt jelenleg a francia szabályzat körülbelöl a legprak-tikusabb.

Mindamellett, hogy az alaki harcászati lényeges része az egész hadművészetnek itt annak részletezett tárgyalásába egyéb okok elhallgatása mellett, már csak azért sem bocsátkozunk, mert annak szabályai minden egyszerűségük mellett, egyedül csak gyakorlati szemlélet mellett érthetőek és különben is a hadművészet általános vagy a harcászati és e nem különös tanszerű vázlatánál könnyen nélkülözhetőek.

Ezek következtében tehát jelen „böngészetek“ kizárólag az értelmi harcászati, — mint a „tactique par excellence.“ — terét fogják érinteni.

Folytatás következik

Egyveleg.

+ (Imádkozó-gépek.) A tibetiek nem szeretvén imádkozni, ugy akar-tak kifogni a jó Istenen, hogy imádkozó-gépeket készítettek maguknak, melyek üres rézhengerből állnak, belül különféle imádságokkal megbélelve. Ezeket aztán szépen hajtják köröskörül, s azt hiszik, hogy imádkoznak. A városok és falvak plane egész imádkozó-malmokat állítottak föl, melyek viz által hajtattak, s ezek aztán éjjel-nappal imádkoznak az egész városet vagy faluért. A londoni kiállításon is van egy ily imádkozó-gép.

Vasárnapi Ujság 28-ik számához 1862.

TÁRHÁZ.

Régi magyar szakácskönyv.

Az e lapok mult számában említett régi szakácskönyv czime a kö-vetkező:

„Magyar étkeknek főzése Thököli Sebastyén Uram ö Nagysága Sza-kácsa Szent Benedeki Mihály által 1601, X. Augusti Késmárckon.“

Miután meg vagyunk győződve, hogy e munka tartalma teljes mér-tékben megérdemli gazdasszonyaink figyelmét, ezennel megkezdjük annak közzétételét (az akkori helyesírás némi módosításával ugyan, de teljes hü-séggel).

1) *Éles lével tikfi.* Tégy szalonnát fel külön fazekcsában tiszta vízben, azt főzd erősen: azután az tikfiat vágd fel, tedd fel a szalonna levében az szalonnával együtt; hogy meg abarold metéld vékonyan az szalonnát: vag-dalj bele hagymát, tárkont egészen, és két vagy három lémoniat, azokat főzd együtt, lásd meg a savát, hogy meg akarod borsolni, először eczeteld meg, azután borsold, sáfrányozd, gyömbérod meg.

2) *Halat éles lével.* (alább Nro 26.) A megh-vagdalt veres hagymát erősen főzd, hogy megfő, azután vágd bele az halat, tölts eczetet belé: forrázd fel: ha elég-é az eczet benne, lásd meg: azután tölts mézet belé, borsold, sáfrányozd, és gyömbérod meg: de az bors jól megérezkék: ugy azért, hogy az eczetet se az bors, se az sava, se az méz felöl ne haladja.

3) *Spekkel való bárány-avagy lúd-hús.* Abarold meg az húsát, tégy bele szalonnát, hadd egy kevésbé főni, azután vagdald meg az hagymát szalonnával, fejez cipőval, zöld petresellemmel együtt, hogy felvagdalod, vedd belé, hadd együtt főni: hogy fel akarod adni, csak akkor borsold, és sáfrá-nyozd meg bors, sáfrány, gyömbér kell bele, ha idején meg borsoldod, az sáfránytól megkeseredik.

4) *Törött lével való tik, vagy lúd.* Az húst tedd fel hagymával, és pe-tresellem gyökérrel együtt, hogy megfő, az hagsya és petresellem, aprits fejez cipőt beleje; hogy az is megfő, szedd ki az húsát az levéből, az levét szürdd által az szítán: az húsát ismét abarolván, rakd az levében főzd ujonnan, az savát lásd meg, feleltébb meg ne sözd, mert magától is meg söződik; mikor fel akarod adni, borsold, és sáfrányozd meg: bors, sáfrány, gyömbér kell belé, ha igen megborsold, nem jó, mert ha kevésbé lesz bor-sos is, és kevésbé áll, igen által hatja az bors.

5) *Fekete lével nyúl.* Vagdald fel a nyulat, mosd meg eczetben, mikor szép új, ha régi, vízben; tégy fel vérrrel eczettel vizet, és bort is tölts hozzá, aprits fekete keneret belé, azt főzd együtt: hogy meg akarod abarolni, szedd ki az húsát: az levét szítán szürdd által: az húsát szépen tisztogasd meg és ugy rakd ismét az levében, had főjön: vagdald hagymát belé, rántsd meg szalonna-zsirban, tégy mézet bele; az sava jól legyen, az eczette cí-sipő legyen, és ugy borsold meg: bors egy kis sáfrány szimért, szekfü kell belé: eczetet hadd benne kevésbé főni, és ugy add fel.

6) *Gyümölcsös lével való kappan.* Süsd meg az igen szép kövér kap-pant szép pirosan, de ezt ne szárad, és ilyen módon csinálj alá levét. Végy annyi bort, mennyit itélsz elégnék egy kappan alá, metéld cipőt bele, és ugy forrázd fel, azután szürd szítán által, hogy az leve süri legyen: aprits bele almát hosszattában, körtvélt széles vékonyan, tégy bele tengeri, és malosa szöllöt mondolával, és ezekkel együtt főzd bele mézet is bővön: sáfrány, bors, fahaj kell bele. Hogy fel adod, tedd felöl hidaacsára az kappant.

7) *Metélt éték vagy laskóval.* 1-ször az kappant főzd meg maga levé-ben tiszta vízben, az levét sözd meg azután csinálj tésztát vagy had tik-monyból azt lapítsad vékonyan, és metéld apróra, rántsd meg vajban, s ugy rakd az kappan mellé, haddfőjön együtt borsold, sáfrányozd, gyömbérod meg.

8) *Szekfűves lével nyelv vagy tik.* Főzd együtt fekete keneret, bort, eczetet és vért: hogy megfő az leve, szürdd által az szítán: az nyelvet vagy az kappant süsd meg: ha nyelv metéld hosszattában: ha kappan, hadd egészen, tedd az levében és ugy főzd együtt: jól megmézeld: tengeri szöllöt is bőven tégy bele: azután borsold, és szekfüzd meg: tégy egy kis sáfránt színért bele. Az sava feljebb ne érezkék az többinél; az bors, eczet egyaránt legyen: az méze egy kevésbé feljebben haladjon.

9) *Gyömbéres lé.* Metéld borban cipőt, főzd erősen, szürd meg szita által, tégy mézet bele, körtvélt széles metélt bele: tengeri szöllöt, és mon-dolát vess bele, mézet is, hogy jó édes legyen. Borsold meg, sáfrányt, gyöm-bérbé tégy bele, azután is jó módon főzd és ugy add fel: hogy fel adod, tégy sültet reá.

10) *Riskását gyümölcsös lével.* Főzd meg először az riskását tejben, sözd meg, hogy kemény legyen: azután egy kevésbé tedd ki hülni, és így csinálj levét reá: végy bort tengeri malosa szöllöt, mandolát is tégy belé: almát metélt hosszattában bele, mézet is tégy belé és együtt keményen főzd, s az után borsold meg; bors, sáfrán, fahaj kell belé, hogy fel akarod adni, rakd az kását egy széles vasfazékban, töltsd rá az levét és egy kevésbé ha együtt forralod, add fel.

11) *Kappant fenyőmagos lével.* Igen szép kövér kappant tölts meg fenyőmaggal: fenyőmagot törj össze vajjal, és ugy tedd az kappanban: azután süsd meg, és öntögess fenyőmagos vajjal, hogy szépen süljön, azután így csinálj levét neki: az fenyőmagot erősen törd meg, tölts bort reá, bor-

sold meg borssal és fahéjjal: az kappant szaggasd meg, rakd egy tálban, töltsd reá az levét, tedd be mindjárt más tálal, és ugy add fel.

12) *Szarvas kappant ilyen módon csinálj:* Végy agg tikot, vagy agg kakast, melyet szépen mellesz meg, hogy meg ne forrázzad: azután hátul egyik lábát mesd meg, és nyuzd meg: csak az lábát, szárnyát, és nyakát hadd rajta: azután a hol fel metszed, vékony tövel szépen vadd be: az csontjáról metéld le a húsát, vagdald össze tengeri szöllővel, kis szalonna-val, és rozmarinnal, hígítsd meg tikmonnyal, borsot, sáfrányt, gyömbérbé tégy bele, és ugy a torkán töltsd meg az húsát: azután tedd forró vízben, hadd keményüljön: de keményen ne főzd, mert meghasad a bőre: főzd meg pennatában, hogy fel tartsa az fejt és az szárnyát. Hogy feladod csi-nálj valami sásat alája, az minémüt akarsz, édeset, borsosat. (Folytatjuk.)

Irodalom és művészet.

+ (Pályázat.) A magyar kir. egyetem részéről, a néhai Schvartner Márton alapítványából díjazandó következő pályakérdés tüzetek ki: „Adas-sék elő történelmi fejlődése a magyar büntetőjognak az Árpád-házi királyok alatt, tekintettel az ősi intézményekre és azon befolyásra, melyet arra a kanoni jog s szomszéd népek intézményei gyakoroltak.“ Jutalomdíj 105 ft. A pályaművek magyar, latin, francia vagy német nyelven, a szokásos módszerrel felszerelve, 1863. május 1-ig az egyetemi irodába küldendők.

© (Bulyovszky és Rózságyi „Gombostű-naptári“) szándékoznak szer-keszteni, mely augusztus hóra Lauffer és Stolpnál fog megjelenni. Előfizetési ára 1 ft. mely f. hó végeig a kiadóhoz küldendő.

+ („Állandó külföldi regénycsarnok“) című vállalatra nyitnak elő-fizetést Lauffer és Stolp, mint kiadók. A megjelenendő műveket *Hang Fe-rencsz* fordítja. E regény-csarnokból havonként egy-egy kötet jelenik meg, s 3—3 kötetre 2 ft-ával lehet előfizetni. A vállalatot id. Dumas „A regens leánya“ és „A királyné testőrei“ (Les trois Musquetaires) című műveivel kezdik meg. Az első kötet a folyó jul. hóban fog megjelenni.

© (A „Diogenes“ című humorisztikus hetilap) első száma megjelent. Tulajdonos-szerkesztő Szini Károly, főmunkatárs Kóvér Lajos. Ára negyed-évre 1 ft. 50 kr.

△ (Mészáros Károly, a „Dongó“ volt szerkesztője) ily című mun-kájára hirdet előfizetést: „Gyöngyfüzér, kedélyes olvasmányi serdülő ifjuság számára.“ Tartalmát illetőleg szerző így szól: „Ezen „Gyöngyfüzér“ elbe-szélő költeményekben 12 történelmi és ugyanannyi regényi és beszélyt fi-zend egy csokorba.“ Előfizetési ára 50 kr. díszkötésben 1 ft. A pénzék szept. 1-ig szerzőhöz Debreczenbe küldendők.

+ (Szeberényi Lajos azon „egyházi beszéde.“) melyet május 4-én az orosházi ág. hitv. ev. templomban mondott, most egy kis füzetben nyomta-tásban is megjelent.

© (Lapmegintés.) Az aradi „Alföld“ mult vasárnapi száma elején az ottani es. k. rendőrbizottság kiadványát közli, mely szerint a nevezett lap első írásbeli megintésben részesítették. A megintés azzal indokoltatik, hogy az „Alföld“ f. é. 142. számában egy kifakadást tartalmaz a hercezsprimás és a magyarországi püspökök ellen, sajnálván, hogy ezek Rómában a püs-pökök népszerűsítését a pápához aláríták. Ezenkívül a megintés szer-int, a mondott lap több számából is katholicismus-ellenes irány bizonyul be; miért is a helytartótanács elnökségétől leérkezett kibocsátvány folytán, az első írásbeli megintés az „Alföld“ szerkesztőjének kiadották.

+ (Paulikovics Lajos, jónévű beszélyírónk) „Püspöky Őrnagy“ című történelmi regényére hirdet előfizetést. A regény hőse, Püspöky, I. Napoleon és Ferencz császár idejében érdekes szerepet játszott s regénye kaland-jait és harci viszontagságait tárgyalja a fennemzített mű, mely 15—20 ivre terjed s előfizetési ára 1 ft. 40 kr. Beküldési határidő: augusztus vége, mikorra a regény megjelenendik.

+ (Az Akademia palotájához szükséges szobrokat,) mint halljuk, Izsó Miklós, fiatal szobrász hazánkba fogja készíteni.

© (Lauka Gusztávól egy kötet költemény) fog megjelenni Lauffer és Stolpnál. A könyv tapintattal összeválogatott komoly és tréfás költeménye-ket foglaland magában.

© (Gymnasiunai közlöny.) A székes-fehérvári főgymnasium tanárai „Gymnasiunai Hetilap“ című, *Lauchsz Lőrincz* által szerkesztendő tu-dományos közlönyt adnak ki, mely októbertől kezdve hetenként egy iven jele-nik meg, s előfizetési ára egész évre 5 ft, félévre 2 ft 50 kr. Az előfizetési pénzék Székes-Fehérvárra a ciszterciezek házába küldendők. A program több jeles író és tudós nevét számlálja el, kik megígérték már közremü-ködésüket. Szerencsét kívánunk ez új szaklappnak pályázhajzon.

— (Nyilatkozat.) Az „Egri Posta“ eddig kiadó-tulajdonosa, *Ceisler Lajos*, e jogáról lemondván, a nevezett lap kiadását s egyszersmind szer-kesztését alulirt szándékozik átvenni. Addig is tehát, míg erre néve az engedély felsőbb helyről remélhetőleg rövid időn megérkezendik: az „Egri Posta“ t. előfizetőit, — az elmaradt számok lehető helyreállításának ígérete mellett — szives türelemre kéri. Eger jul. 5. 1862. — *Szabó Ignác.*

△ (Izsó Miklós jeles szoborművét,) mely a műtárlásban van kiállítva, *Reményi* eszközlése folytán, *Almásy Pál* vette meg 2500 ftért.

⊙ (Igen érdekes munkát) várhatunk közelebről. Ez beszélyekből álland *Gyulai Páltól*, melyek négy kötetben Pfeifer Ferdinándnál fognak megjelenni.

+ (Uj vigjáték.) Tóth Kálmán legujabban „Vakok” című vigjátékot ír.

+ (A nemzeti színház 25 éves fennállásának évnapjára) aug. 25-re, a színházi ünnepély prologját Jókai fogja megírni.

+ (Érdekes munka.) B. Horváth Miklóstól e napokban igen érdekes munka jelent meg, mely Törökország fővárosát ismerteti.

+ („Az 1849-ik évi magyar hadsereg feloszlásának okai.”) Ily című munkára hirdetnek előfizetést Potemkin Ödön, mint szerző, s Lauffer és Stolp mint kiadók. Az előfizetések példányonként 1 ftjával f. hó végeig a kiadókhöz küldendők be.

⊙ (Az „Erdészeti Lapok”) 7-ik füzeté jeles szaktartalommal megjelent.

⊙ („Nagy-Kőrösi ünnepély.”) című kis füzetben megjelentek azon ima, beszédek és emlékközlmények, melyek a nagykőrösi kórház-megnyitási ünnepélyekor mult hó 18. és 19-én előadattak. Ára 30 kr. A jövedelem a kórház javára fog fordíttatni.

Egyház és iskola.

△ (Iskolai vizsgálatok.) A pesti helvéthivallású egyház elemi és középiskoláiban az idei nyilvános vizsgálatok, a reformátusok templomában f. hó 21-től 26-ig fognak megtartatni.

+ (Botfalv evang. közsz.) hat egyén kivételével, vissza akar térni az autonóm eljáráshoz, még maga a helység papja, Leska is kinyilatkozta, hogy ő kész elismerni Geduly szuperintendens urat.

Ipar, gazdaság, kereskedés.

— (Gazdákat érdeklő fontos hír.) Előttünk fekvő eredeti levelek szerint M.-Cormik leghíresebb készülő- és aratógépkészítő Amerikából, e gépeiből Vidats gyárosnak két példányt küldött azon célra, hogy azokat a mostani aratás ideje alatt szakértők előtt kipróbáltassa s ha a próba sikerült, késznek nyilatkozott, Vidatsékkel társaságban ezen gépeket gyártani illetőleg készíttetni. Ezen levelek szerint ezen próbán M.-Cormik maga is jelen kíván lenni. Figyelmeztetjük tehát a gazdaközönseget, hogy kik a gépeket maguk földjén kívánják megpróbáltatni, e szándékukat tudassák Vidats gyárban két nyul-utca 9 szám alatt.

— (A magyar gépészet s különösen Vidats ekéi.) E tárgyra nézve a következő figyelmeztetés küldött be: Ismét meggyőződtem arról, hogy hazai gépészetünk most már a külföldivel tökéletesen kiállja a versenyt, sőt helyi viszonyainkat, véve azt tullelhaladja. Ezen tapasztalást szerettem magamnak e napokban az ugarolás alkalmával. A mostani száraz időben a gazda legnagyobb feladata, földét jól megugarolni s e célra, a mint én tudom, hazánkban alig van vidék, hol a Vidatsféle ekét ne használnák és pedig a legnagyobb sikerrel. Ezen ekének rendkívül jó munkája leginkább kitűnik a tisztaháti rétek szántásánál, hol hasznos szolgálatot tesz és rendszerint kiüti a hires Howardféle ekéket is. Mi gazdák igen jól tudjuk, miképp az ilyen munka próbálja meg igazán az ekét. En évek óta e célra használom a jeles Vidats-ekét és ösztintén ajánlhatom is minden gazdának, ki a földjét könnyű erővel is jól meg akarja munkálni. Földnépünk is annyira megismerkedett már ezen ekékkel, miképp előtte nem is eke, a mi Vidatsól nem került ki és szereti azt könnyű járása miatt. Mi gazdák leginkább meg tudjuk becsülni a jó ekét, mert tapasztalásból tudjuk, hogy a földnek is jobb termése van utána, annyival inkább meg tudjuk becsülni a derék Vidatsgyárt, minél inkább igyekszik az tökéletesíteni az ekét, mely az „add meg uram a mi mindennapi kenyérünket” könyörgésünknek fő indító eszköze. E célból nem is szünöm meg ezen ekéket gazdátársaim figyelmébe ajánlani, különösen jelen munkaidőben s egyszerűen elmondani róla, miképp mellette a munkaerő is meggazdálkodhat, mivel az oly könnyű járása, hogy a legkisebb gyerek is szánthat vele. Ha pedig véletlenül valami részecskéje elkopik vagy eltörik, mi el nem kerülhető dolog, azt a gyár a legutányosabban rögtön kiigazíttatja vagy kicseréli, s így a gazdaközönség semmiben fennakadást nem tapasztalhat. Különben Vidats gyárát már a külföld is ismeri, s multkor, mint a lapokban is olvassam, meglátogatták őt a Pesten mulató belga gazdák, kiket Hajnik Pál ur vezetett be oda; s ők is a legnagyobb elismeréssel voltak a gyárából kikerült készítmények iránt, melyek, miképp „P. Lloyd” londoni levezője írja, a világhiállításon már is éremmel jutalmaztattak utjalg. — Julius 1. 1862. Medve M. ottományi közbirtokos.

⊙ (Haladás a fényképezés terén.) Nemsokára a fényképezés minden tárgyat eredeti színében lesznek képesek lefényképezni. Ez ide vonatkozó ölfedezést Niepce de Saint Viktor tette. A sokat ígérő találmány még nem tökéletes ugyan, de némi javítás után remélhetőleg igen jó szolgálatot teend a fényképezés terén.

+ (Uj könyvnyomda Pesten.) Pollák Károly, könyvnyomdatulajdonos, könyvnyomda felállítására kapott engedélyt.

+ (Óriás szőlőfürtök.) Tours mellett St. Symphorienben három 26—28 hüvelyk hosszú szőlőfürt termett. Általában a legjobb szüretre van kilátás Franciaországban.

⊙ (Uj fényképezési műterem.) Canzi festész Hellelrel egyesülve a jövő hó folytán nagy fényképezési műtermet fog megnyitni.

+ (A londoni kiállításon osztogatott érem) a következő ábrát mutatja: Előlapján egy női alak ül, Britania, lábainál oroszlan fekszik, mely talpával a hármás szigonyt érinti. Britania előtt két nőalak térdel, kiknek egyike a föld, a másik az ipar termékeit mutatja be mint adományokat, míg egy harmadik női alak egyik kezét egy gépen nyugtatja. Britania trónja mögött két más alak áll a festészetet és szoborművészetet ábrázoló. Az érem hátréze egy cseréggel díszesedik, s rajta e szavak olvashatók: „Londoni 1862. Honoris causa.”

Közintézetek, egyletek.

+ (A magyar Akademia) f. hó 7-iki ülésében Peregrini Elek mult-kori felolvasását folytatván, a nevelés célja és szükségességéről értekezett. Ez értekezés után a titkár felolvasta a szent-ferenczi ásatások ügyében kiküldött bizottmány jelentését, mely lapunkban fennebb olvasható. Az ásatásokat a jövő ősszel akarják megkezdeni, a költségeket közadakozás útján fedezendik. Felolvasatott továbbá a statisztikai bizottmány jelentése, s Botka Tivadár levele Sveiczból, melyben jelenti, hogy sikerült Ágnes és Erzsébet Árpád-hercegnők korszakára vonatkozó több monumentális emléket, ugy szintén az ugynevezett hunfők rajzait fölfedeznie. Végül megállapított a könyvkiadási bizottmány által kidolgozott szabályzat.

+ (Ajándékozás Muzemünk számára.) Nádasdy Forray grófnő n éhai nagyatyjának, gr. Brunszvik József volt országbíróinak, Ferenczy által készített mellszobrát Muzemünknek ajándékozta.

△ (Jászberényben takarékpénztár létesül) Ördögh András és Scopián Sándor buzgólkodása folytán. A kibocsátott részvények már mind elkelték, mi arra mutat, hogy Jászberényben a takarékpénztár a közönhajtás tárgya.

Közlekedés.

⊙ (A cs. k. szab. tiszavidéki vasut) üzleti bevételéről kimutatást közöl, melyszerint a nevezett pálya 78½ mérföldnyi vonalán jan. 1-től május végeig 191,157 utast s 2,139,339 mázsa tehert szállított, s ezért összesen bevett 1,096,615 ft 28 krt. Junius hóban szállított 41,853 utast, 456,149 m. terhet, s bevett 250,666 ft 32 krt, mintegy 14000 fttal kevesebbet, mint a mult év ugyane hónapjában.

+ (Az angol dunaj-gőzhajózási társulat) már megalakult. A tőke 200,000 livre, mi tíz liverről szóló részvények által fog összegyűjtetni. A szerb kormány öt évre 4000 líra évi segélyt s e mellett különféle szabadalmakat biztosított részére.

+ (A borsalmegyei gazdasági egyesület a borsai vasut ügyében) mult hó 28-án Léván közgyűlést tartott. Felolvasatván gr. Hunyady László vasut-ügyi indítványa, sok vitakozás után elhatározatott, hogy az egyesület, az országos magyar gazdasági egyesület tervének 5-ik pontja szerint, a nána-besztercebányai vonalt fogadja el, ugy hogy más vonalak építését ki nem zárja. A közgyűlés végén az elnök tudatta, hogy f. évi okt. 17-én Léván lövőverseny fog tartatni, melyre már eddig 21 arany gyűlt össze, többnyire nők adakozása folytán.

Balesetek, elemi csapások.

+ (Öngyilkosság.) Egy polgári származású fiatalember, kire öröklés útján tetemes vagyon várt, felakasztotta magát. A szerencsétlen egész életében kedvetlen volt, s öngyilkosságát is életuntságnak tulajdonítja.

+ (Öngyilkosság.) Mult vasárnap éjjel egy ismeretlen férfi a lánca-hidról a Dunába ugrott, s a hullámok közét nyomtalanul eltűnt.

△ (Öngyilkossági kísérlet.) Győrött egy szoptatós dajka megjelent a városkapitány előtt, kérvén őt, hogy helyéből, hol a sok boszantás miatt tovább már nem maradhat, azonnal bocsáttassék el. Itt azon választ kapta, hogy delután ismét jelenjék meg, mikorra gazdája is meg fog idéztetni. Azonban a leány nem várta be a delután, hanem a városházától egyenesen a Dunára ment, s egy hajóról a vízbe ugrott; de öngyilkossági kísérlete nem sikerült, mert még élve kifogták.

⊙ (Szerencsétlenség tűz által.) Vácson egy leány f. hó 6-án szeaz lángja mellett kávéfőzvé, a láng ruhájába kapott: testét annyira összeégette, hogy több órai kínlás után meghalt.

⊙ (Tűzvész.) Aradon e hó 3-án Trayler fűrés- és gőzműalma, egy szomszéd ház hátulsó épületével együtt, a lángok martaléka lett.

Mi ujság?

△ (Kitüntetés.) A hivatalos ujságok jelentik, hogy Ő Felsége Toldy Ferenczet, a pesti egyetemi könyvtár főnökét s a magyar nyelv és irodalom tanárát ezen egyetemen, díjelengetés mellett, kir. tanácsosi cízzel felruházni méltóztatott.

⊙ (Adóügy.) A helytartótanács meghagyta Pest város tanácsának, hogy a császári adó behajtását aug. elején átvégye.

△ (Hollósy Kornélia) hírszerint még továbbra is megmarad színházunknál.

△ (Párbaj.) Két pesti születésű jogász legközelebb párbajt vítt, melyben az egyik életveszélyesen megsebesülvén, a másik eltűnt.

+ (Névmagyarítások.) Legfelsőbb engedellel Gärtner József, pesti lakos, „Kertész”-re, Bärmann József, pesti lakos, „Patak”-ra, Szenger Ede, szabalmegyei tisztálki lakos, „Hamvai”-ra, Teller Károly pesti ügyvéd és Teller Lajos joghallgató, „Lódfy”-ra, Kellner Pál, pesti kereskedő-ség, „Kalmár”-ra, Zetyko Gyula és Zetyko Kálmán „Rónai”-ra változtat-ták vezetékneveiket.

+ (A pesti redoutépületben) a terv szerint egy nagy terem leend, mely 4000, s egy kisebb, mely 1500 embert lesz képes befogadni. (Rajzát ez épületnek a V. U. f. 1 számában közöltük.)

⊙ (A buda-trieszti kirándulás) az illető vasutársulatnak 20,000 ftojt jövedelmezett.

+ (Adomány a budai népszínház gyámolítására.) A magyar hazáért buzgó Bathányi Julia grófnő 2000 ftojt adott át a budai népszínház igazgatójának ezen intézet gyámolítására. Egyszersmind a „M. Sajtó”-ban lelkes felszólalást tesz közre, adakozásra híván föl a közönseget a hazafias lédozatokból keletkezett, s jelenleg még mindig gyengylábon álló népszínház támogatására.

+ (A budai Tabán utcáit) a budavárosi tanács legközelebb rendezni elhatározta.

△ (Régi pénzek.) Az „Alföld”-ben olvassuk, hogy az ó-szent-annaik a mult hetekben utjavításra saját telkeiken kavicsot keresvén, egy romlott üstben nagy mennyiségű ezüstpénzt találtak, melyek a 16. és 17-ik század-ból valók s van közöttük olyan is, melyre Mária, mint Magyarország védasz-szonyának képe van nyomva. A tudatlan nép a boltosoknak itczszámra adta el sórt s egyéb bolti szükségekért. Az ó-szent-annaik plébános a tallér nagyságu pénzdarabokból többet megvett. Hát Muzemünknek jutott-e belőle?

△ (Sakkügyi kongresszus.) Londonban e napokban több kitűnő sakk-játékos gyűlt össze Európából és Amerikából, kongresszust tartandók, melyben a sakkjáték szabályait revisio alá veszik, s oly reformokat hoznak be azokban, melyek az egész földre nézve érvényesek legyenek.

△ (Zsidó ügyvédek.) A „P. Lloyd” írja, hogy a császár 8 izraelita ügyvédjelöltnek, folyamodásukra, megengedte, hogy az ügyvédi vizsga és eskü letétele után az ügyvédséget gyakorolhassák.

⊙ (A Dönti-Bogár-féle rablóbanda három tagját) Kalocsa közelében elfogták s a rögtöntelől hatóság elé állították. A rablók igen szer temetű fiatal emberek, nevek: Jakus Bertalan, vadkerti, Zsolnai Sándor, kunfé-egyházi születésűek s Rádi Jóska. Most már a bandából csak a két Bogár testvér van még életben, kik folyton bujdoskolnak egyik tanyáról a másikra, s mint a „P. Napló”-nak írják, inkább kérnek, mint rabolnak; szeretnének visszalépni, s készek bármily büntetést kiállni, csak hogy életükért kegyel-met nyerhessenek.

△ (Vitéz szerkesztő.) Az insterburgi lap szerkesztőjét egy lapjában megjelent névtelen cikk miatt bezárták, azonban vigasztalásul tudtára ad-ták, hogy csak addig marad a tömlőczben, míg ama cikk szerzőjét meg nem nevezi. Erre a szerkesztő kijelentette, hogy ugy hát bucsut vesz a vi-lágtól, mert a kérdéses cikk íróját sohasem fogja elárulni.

+ (Kallab postatiszt, második kiadásban.) Badenből egy Czerwinka nevű postatiszt, többrendbeli pénzeslevelek eltulajdonítása után, megszö-kött. A példa ragad.

+ („Oh böles bíró!”) Egy morva város polgármestere egy leányt, titkos szerelem gyanuja miatt, szülői házából a közsgházhoz vitetvén, kötelel kóttetett derekára s ezen módon a templomkerítéshez kötötte a reggeli mise alatt, hogy ugymond, a leányt példásan megbüntesse. E nagy-bölcsességű polgármestert bizonyosan ugy felejtette itt a halál a közép-korból.

⊙ (B. Reischbach László alezredes pere.) Zágrábban e napokban fejezték be B. Reischbach László alezredes perét, ki 200,000 ftojt meghaladó csalá-sos adósságról volt vádolva. A vádlott 6 évi súlyos börtönrangja s nemes-ség elvesztésére ítéltetett, mi azonban kegyelmezés útján 4 évi könnyű fogság, szolgálathóli elbocsátás és nemesség elvesztésére szállítottott le.

+ (Az 1860-iki kölcsönsorsjegyekre) a „Wiener Ztg” szerint a köz-önseget részéről csak 5,965,100 ft iratott alá, holott 16,600,000 ftnyi sors-jegyek voltak neki aláírás végett felajánlva.

+ (A Kazinczy szobor) a „Hortobágy” szerint már megérkezett a nagy nyelvreformátor születéshelyére Érsemlyénbe, s ott rövid idő alatt ün-nepélyesen fel fog állíttatni.

+ (Szondi-emlék.) A hontiak Szalotán műkedvelői előadást szándé-koznak rendezni a Szondi-emlék javára. Ez ügyben közelebb tartott gyűlés határozatához képest, az ország primásához, mint Drégelyvár urához, kül-döttség indult, melyet azonban ő emmentája akkor nem fogadhatott el.

+ (Egyrögtön megnémult kereskedő-gyakornok.) A „Győri Közlöny”-ben olvassuk, hogy egy győri kereskedő boltjában egy nő vásárolni akarván, miután az elárakott több vég kelméből az egyik megnyerte izlését, annak árát kérdező a gyakornoktól, ki midőn ismételt kérdésére sem adott választ, a nő panaszt tett a segédnél, ki erre röföt fogott a makacsodónak vélt gyakornokra, de látván, hogy szemében kőny csillog, ítései szándékával felhagyott. Ekkor a remegő gyakornok krát vett elő, s leírta, hogy nem tud beszélni, megnémult. A „Győri Közlöny” a szerencsétlenség meggyó-gyulása iránt reményét fejezi ki.

⊙ (Richard abbé) a bajor kormány által Bajorország különböző vidé-keinek beutazására kértvén föl, Pestet e napokban rögtön elhagyta, azon

ígérettel, hogy két hó múlva ujra meglátogat bennünket. Addig talán ha-tároz valamit Pest város tanácsa, jegyzi meg a „Sürgöny.”

⊙ (Pasquier hg. a francia akademia legidősb tagja) Párisban f. hó 5-én meghalt. A herczeg 96 éves volt.

+ (Műkedvelői előadás.) Kecskeméten a műkedvelői társulat f. hó 4-én a „Fogház” című vigjátékot adta elő a budai népszínház javára. A szépsámu közönseget tapok és virágokréttákkal halmozta el a közreműkö-dőket, kik közt leginkább kitűntek Herczegh Berta k. a. és Torkos Ist-ván ur.

△ (Halálhíradás.) Benczur Miklós, Nyiregyházának volt országgyűlési képviselője, Nyiregyházán m. hó 14-én meghalt. Béke hamvainak!

A m. Akademia palotája.

— (Ujabb adakozások), melyek a m. Akademia számára a Vasárnap-i Ujság szerkesztőségéhez beküldettek:

LXVI. közlés: Székességhérvárról a sármelléki patak-molnárceh tag-jai Lukács Zsigmond czhmester által a palotára 40 ft. — Zsibórol Kun Károly lelkes több szilágysági ref. község s egyesek adományából, (a tö-kére 6 ft., a palotára 5 ft.) együttvéve 11 ft. — Összesen 51 ft.

△ Az eddigi I—LXV közlésekkel együtt a Vasárnap-i Ujság szerkesztő-ségénél begyűlt összesen 14,909 ft. 1 kr., 1 régi római arany, 1 huszfrank-os arany, 112 db. cs. arany, 21 képtfos tallér, 27 porosz tallér, 1 orosz tallér, 4 újtos, 146 huszas, 18 negyedtos 1 db. 100 pftos és 10 db. 20 pftos nemzeti államkölcsön kötelezvény s 1 db. 100 ftois erdélyi urbéri kötelezvény.

— (Adakozások.) A Vasárnap-i Ujság szerkesztőségéhez mult héten beküldött:

— A magyarországi vízkárosultak számára: Nagy-Beregből az ottani hely. hitv. egyházközség tagjai Bereczky József lelkes által 10 ft.

— Az eddigi közlésekkel együtt begyűlt e célra e lapoknál összesen 2116 ft. 16 kr.

— A Széchenyi-szoborra: Zsibórol Kun Károly lelkes több szilág-y-sági ref. község s egyesek adományából 5 ft.

— A Petőfi-szoborra: Ugyanazok 1 ft.

— Az Irói segélygyűletnek: Ugyanazok 1 ft.

— A pesti prot. theol. intézetnek: Ugyanazok 1 ft.

— A pesti árvák intézetének: Ugyanazok 1 ft.

Nemzeti színházi napló.

Péntek, jul. 4. „Szegény marquis.” Dráma 2 felv. „Egy viharos éj.” Vigjáték 1 felv. Az előbbi darab ezuttal is a közönseget tetszésével találko-zott. Felekéni, Szathmáryné, Egressy és Szigeti jó kedvvel adták eléggé hálás szerepeiket. A kis egy felvonásos vigjátékban Feleki tűnt ki.

Szombat, jul. 5. Beck János, a bécsi udv. színház baritonistájának fel-lépteül: „Tell Vilmos.” Opera 4 felv. Rossinitól. Beck vendégereplése által az igazgatóság gondoskodni akart családokról, mely a közönseget a színházi év legmostohább szakában is színházba vonzza; azonban Beck első föllépte nem volt képes azon anyagi eredményt előidézni, melyre az igaz-gatóság számított, mert a színház csak félig telt meg. Hogy mily körül-ménynek rovandó föl e középszerű részvétel, annál kevésbbé tudjuk, mert Beck nemcsak egyike a legkitűnőbb énekeseknek, hanem egyszersmind hazánkfa is, ki nem csupán művészi énekével képes a hallgatóságot elragadni, hanem tiszta kiejtése s átgondolt játéka által is figyelmet ébreszt. A vendégművész a czimszerepben lépett föl, s a temédek tapson kívül koszorukat is nyert.

Vasárnap, jul. 6. „Peleskei nótarius.” Népszínmű 4 felv. A régi darab helyenként még most osztatlan tetszésben részesül a közönsegetnek. A vasas németek tánczát és énekét most is ismételni kellett.

Hétfő, jul. 7. „Szegény marquis.” Dráma 2 felv. „Az elisondoi ledny.” Operette 1 felv.

Kedd, jul. 8. Beck János föllépteül: „Észak csillaga.” Opera 3 felv. A színház ezuttal megtelt. Beck gyakori kihívását s zajos tapokban ré-szesült, Hollósy Kornéliával együtt, ki még folyvást a legelragadóbb „Ka-talin.” A közönseget most már teljes számmal jelenvén meg, ugylátszik, növekedő érdekléssel jeles vendégünk művészi előadását.

Szerda, jul. 9. „Rózsa és Rózsi.” Vigjáték 4 felv. Csütörtök, jul. 10. Beck János föllépteül: „Tell Vilmos.” Opera 3 felv. Rossinitól.

Budai népszínház.

Jul. 4. „A nagy világ divatja.” Vigjáték 4 felvonásban.
Jul. 5. „Londoni koldusok.” Dráma.
Jul. 6. „Mátyás diák.” Népszínmű 3 felvonásban.
Jul. 7. Partényi jutalmára: „A két huszár.” Bohózat 3 felvonásban.
Jul. 8. „Fehér Othello.” Vigjáték.
Jul. 9. „Ciszmadia, mint kísértet.” Népszínmű 3 felv. Szigetitől.
Jul. 10. „Kean.” Színmű 5 felvonásban.

Nyilt tér. *)

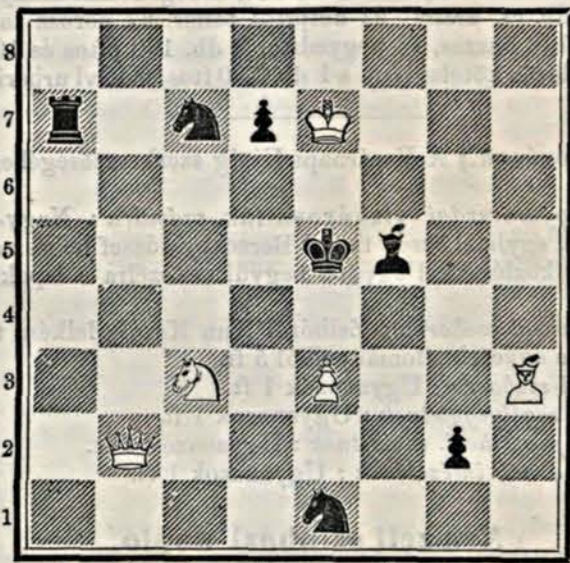
— (Edvi Illés Gyula) hites ügyvéd, ezennel értesíti a tisztelt közönséget, miszerint ügyvédi-irodáját Pesten a Király-utczában 65. sz. alatti házban f. é. július 1-én megnyitotta; s miután ő a hitellekkönyvi munkálatok s az azokra vonatkozó jogügyletek körül 8 éven át kellő tapasztalást és gyakorlatot szerzett magának, 1861. évi novemberig a pestmegyei tekkönyv-törvényszéknél mint tiszt. szolgabíró, állott alkalmazásban, jelenleg is ügyvédi főfoglalkozásul ezen fontos tét választá, s minden a pestmegyei vagy városi hitellekkönyvre vonatkozható jogcselekmények, jelesül be- és kitáblázások, birtok-átiratások, s az ezekkel rokon teendőkre nézve bátorodik felhívni az érdekelt közönség figyelmét, s a mondott ügyletek, valamint más ügyvédi teendők körül ajánlja pontos és lelkiismeretes eljárását, — e tárgybani bármiméi megbízásokat levél útján is elfogadván.

*) E rovatban közölt cikkekért csupán a sajtóhatóság irányában vállal felelőséget a Szerk.

SAKKJÁTÉK.

133-ik sz. feladvány. — Gold Samutól (Kövágó-Örsön).

Sötét.

Világos.

Világos indul, s 3-ik lépésre matot mond.

27-dik számú játszma (Evans-csel).

RUH Á. és LEMBERGER között. — Pesten, 1862. június 28-án.

Világos (R).	Sötét (L).	Világos (R).	Sötét (L).
1) e2-e4	e7-e5	10) e5-f6:	d5-c4:
2) Hg1-f3	Hb8-c6	11) f6-g7:	Bh8-g8
3) Ff1-e4	Ff8-c5	12) Bf1-e1†	Kd8-e7
4) b2-b4	Fc5-b4:	13) Fe1-g5	f7-f6
5) c2-c3	Fb4-c5	14) Hf3-e5†	Hc6-e5:
6) 0-0	Hg8-f6	Világostól igen szép lépés. Ha Sötét a Királyt lép. Vezérét veszti, s állása akkor is tarthatatlan.	
7) d2-d4	e5-d4:	15) d4-e5†	Kd7-e6
8) c3-d4:	Fc5-b6	16) e5-f6†	Ke6-f7
9) e4-e5	d7-d5	17) Vd1-h5†	

A 128-ik számú feladvány megfejtése.

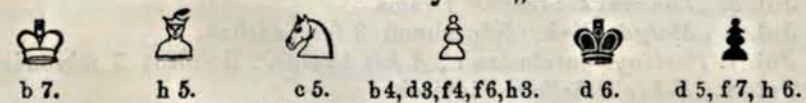
(Rothfeld Józseftől Parabutyban.)

Világos.	Sötét.
1) Bd4-b4.....	b5-a4:
2) Bb4-b5†.....	c6-b5:
3) a2-a3.....	b5-b4
4) a3-b4:†	

Helyesen fejtették meg. Veszprémben: Fülöp József. — Nagyváradon: báró Mezzéna István. — Kun-Sz. Miklóson: Bankos Károly. — B-Ujvároson: Kovács Lajos. — Pesten: Cselkó György. — Örvénden: Beóthy Maris. — Jánosiban: Keszler István. — Török-Szent-Miklóson: Frankl A.

Rövid értesítések. J. K. I. Sötét 3-ik lépésre K - f5 lépéssel megmenekül. — Sz.-M.-U.: D. L. Megnyugszik ön biztosító soraiban. Ezután is sok szépet várunk öntől, s kérjük közreműködését. De hogy meggyőződjék egykori állításunk alaposágáról, íme közöljük a kérdéses feladványt, átvéve a „Berlini sakkújság” 1856-ik évi folyamából:

XXIX. számú feladvány. — „Kist“-től.

Világos indul, s 5-ik lépésre matot mond.

Kiadó-tulajdonos Heckenast Gusztáv. — Nyomatja Landerer és Heckenast, egyetem-utca 4. szám alatt. Pesten 1862.

Szerkesztői mondanivaló.

6100. Székesfehérvár. H. A cikk czéja: tényezőként járulni annak eszközéséhez, hogy a gyakran a gyűlölség vitt szeretetlenség helyébe, mely honunkban az ellenkező politikai nézetűek közt előfordul, a kölcsönös méltányosság érzelmei lépjenek. — Egész őszinteséggel feleljük, hogy 1) részünkről ezen nagy gyűlölséget nem látjuk, legfeljebb itt-ott bizonyos rövidlátó türelmetlenséget veszünk észre, mely plane már bizonyos hírlapok érzékes viszaküldésére is terjeszkedik — de az ily eljárás legfeljebb magának a türelmetlenkedőnek válik előbb-utóbb kárára; 2) az a „gyűlölség”, ha megvolna is (a mint hogy meg is van minden politikai pártokkal bíró országban) magában véve nem nagy szerencsétlenség s a kellő határok között több jót szül, mint rosszat; végre 3) nem is oly kurta eszközökkel, mint ez a cikk, lehetne és kellene azt megszüntetni.

6101. Bécs. D. I. Az angol államférfiu „elmefuttatása” csak rossz vért okozna nálunk még akkor is, ha „politicum curiosum” gyanánt áruhnók. Egyetlenegy hely van, honnan a magyar ember az ily problémák megfejtését várja, s ez az — országgyűlés. A többi, még oly merész köztánczolásokat is, csak idővesztetésnek nézi.

6102. Sz. Udvarhely. M. Zs. Örvendünk a viszonttalálkozásnak. A palitvi fűrdő rajzát s leírását köszönettel fogadtuk.

6103. Cserey. Merreider J. A. „magyar klasszikusokra” nem érkezett hozzánk előfizetési pénz.

6104. Selmező. K. A. A további közléseket szívesen vesszük s csak a népszerű előadás figyelembevételét kérjük. Gondolja meg ön, hogy lapunkat minél kevesebb expressso bányász és erdősz olvassa, s ezek is inkább szaklapokban keressék a szoroson technikai cikkeket.

6105. Bécs. Kl Beccs ígértét nem feledjük el.

6106. H.-M.-Vasarhely. F. I. Az új művet tettük. A lap ügyét kívánata szerint elintézzük.

6107. Györök. D. L. A képet kérjük; reméljük, kiadásának semmi akadály sem álland útjában. A versről multkor kívánatunkat ismételjük: — jobbat!

HETI NAPTÁR.

Hó- és hetinap	Katholik. és Protest. naptár	Gör.-orosz naptár	Izrael. napt.	☉ Nap-kelet nyug.	☾ Hold-kelet nyug.
Julius	Julius (ó)	Tha.	6. p.	6. p.	6. p.
13 Vasár.	E5 Marg. sz.	E4 Ödön	16 5 Julius	15 Öd.	4 18 7 52 8 52 6 32
14 Hétfő	Bonaventura	Károly	2 Sarl. B. A.	16 Kár.	4 19 7 52 9 16 7 50
15 Kedd	Apost. oszt	Jácint	3 Jácint v.	17 B. J.	4 20 7 51 9 38 9 8
16 Szer.	Karm. B. A.	Szépíke	4 Endre érs.	18 Szép.	4 21 7 50 10 0 10 14
17 Csüt.	Elek, Genov.	Elek	5 Athanas r.	19 Elek	4 22 7 49 10 22 11 23
18 Pént.	Arnold püsp	Arnót	6 Tamás	20 Arn.	4 23 7 48 10 46 12 29
19 Szomb.	P. Vincze, S. Arzen, K	7 Prokóp	21 Sab	21 Sab	4 24 7 48 11 16 1 34

Holdnegyed: ☾ Utolsó negyed 18-án, 6 óra 29 perc este

TARTALOM.

Konstantin, orosz nagyherceg (arckép). — Mátyás hollója Fehérvárt. *Tha* Kálmán. Tollrajzok a tengeri életből (folytatás). — A budai török mecset belseje (képpel). — Molnár Lajos kavicsörő gépe (képpel). F. . . r. Henslmann Imre jelentése a székesfehérvári régiségekről. — Böngezetek a harezszat (taktika) terén (folytatás). — Egyveleg. — Tarhaz: Régi magyar szakfokönyv. — Irodalom és művészet. — Egyház és iskola. — Ipar, gazdaság, kereskedés. — Közintézetek, egyletek. — Közlekedés. — Balesetek, elemi csapások. — Mi újság? — A magyar Akademia palotája. — Nemzeti színházi napló. — Budai népszínház. — Nyilt tér. — Sakkjáték. — Szerkesztői mondanivaló. — Heti naptár.

Uj előfizetési hirdetés!

VASÁRNAPI ÚJSÁG
és
POLITIKAI ÚJDONSÁGOK

1862. évi első félévi folyama június végével lejárván, tiszttelettel kérjük t. cz. előfizetőinket, hogy előfizetéseiket megújítani sziveskedjenek.

Előfizetési föltételek:

1862-ik évi második félévre postán küldve vagy Budapesten házhoz hadva:

A Vasárn. Ujság és Polit. Újdonságok együtt félévre (jul.—dec.) 5 ft. — kr. Csupán Vasárnapi Ujságra félévre (július—december) . . . 3 „ — „ Csupán Politikai Újdonságokra félévre (július—december) . . . 2 „ 50 „

Tiz előfizetett példányra egy tisztteletpéldányval kedvezkedünk. — A pénzes levelek bérmentes küldése kéretik. — Pest, júniusban 1862.

A Vasárnapi Ujság és Pol. Újdonságok kiadó-hivatala

(Pest, egyetem-utca 4-ik szám alatt.)

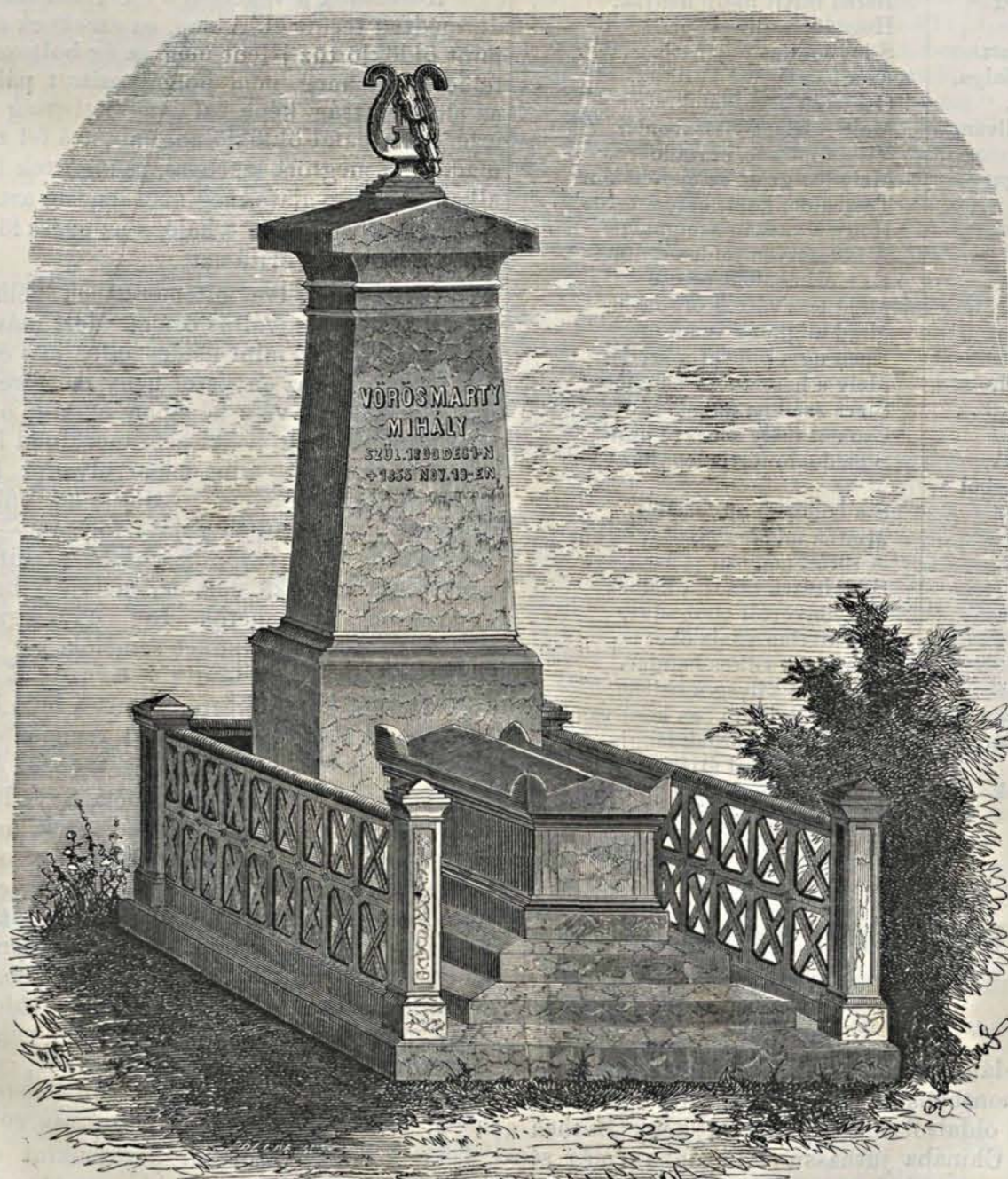
Felelős szerkesztő Pákh Albert (lak.: magyar-utca 1. sz.)

A Vasárnapi Ujság hetenkint egyszer nagy negyedrétben 1/2 iven jelenik meg. Előfizetési díj Buda-Pesten házhoz küldve vagy postai uton külön a Vasárnapi Ujságra félévre 3 ft., a Politikai Újdonságokkal -gyütt 5 ft. ujjpénzben. — Az előfizetési díj a Vasárnapi Ujság kiadó-hivatalához (Pest, egyetem-utca 4. szám) bérmentve utasítandó. (Szerkesztőségi iroda: egyetem-utca 4. szám, 2-ik emelet.)

Vörösmarty siremléke a londoni kiállításon.

Hogy a világ műtárlatában hazánk legkitünőbb márványkölékoszlopon olvasható kiálló betűk, s az oszlopon nyugvó lant fajai is képviselve legyenek, azon fajokból, melyek tömörségük, hurjai, s az ismét a felett levő borostyánkorszoru faragása — a kézbe alig fogható parányiságuk s a kő keménysége miatt méltó elismerést képesek kivívni.

Vörösmarty siremléke a londoni iparműkiállításán. Gerenday Antal pesti műteremből.

Ezen kis emlék alkatrészei pedig következők:
1) Egy talpazat s ezen a négy pilaszter (oszlopzat) vörös márványból — mely a tardosi bányának (Esztergommegyében) terménye; — hossza 1' 10", szélessége 1' 1".
Ezen nyugszik
2) a koporsó s emlékoszlop; mindkettő hamuszínű márványból, mely egészben ki van fényesítve; s a bisznityi bányának (Esztergommegyében) terménye. — Az oszlopon, mely 1' 8" magas, a kiálló betűk, valamint az emlék tetején álló s ugyanazon kőfajtából faragott lyra és koszoru, a magyar szobrászatnak bizonyosan dicséretére válnak; ugy nem kevésbé
3) a kis négyszegű keret kiállítására is, mely a legkritkább s gránit keménységű fehér márványból készült, s rácsokkal van ellátva. E kő a krassómegeyi ruszbergi bánya terméke.
Ezen több hónapi munkát igénybe

